

Luka Vlaović

ZABLODE SLOVENSKE LEVICE

V času, ko se je liberalni gospodarski in politični sistem ravno izvil iz brezna največje krize v svoji zgodovini, so se na Slovenskem napredne politične sile po več neuspešnih poskusih prvič združile v enem gibanju. Pod svojim okriljem je to zbralo ne le tiste, nezadovoljne z medlo in oportunistično politiko socialdemokracije, temveč tudi ljudi, ki so v novem gibanju po dolgem času v eni od političnih opcij prepoznale tako svoje kot narodne interese, ki jih je preostala politika že zdavnaj zavrгла v prid bodisi diktata tujine bodisi trenutnih političnih koristi.

Sloga seveda ni trajala dolgo, le do prve večje krize, ko je v vodstvu nastal razkol glede vprašanja, kako naprej po tem, ko je napredna stranka končno dobila vso potrebno infrastrukturo za nastop na državnem političnem parketu.

Ko je bil starejši predstavnik in začetnik gibanja za nekaj časa zadržan od dnevne strankarske politike, sta trenutek izkoristila dva uzurpatorja, ki sta si mimo volje članstva in celo z grožnjo nasilja prisvojila vodilni mesti v gibanju; prvi je prevzel organizacijo in drugi propagando. Svoje poglede, ki so bili deloma diktirani iz tujine in deloma prikrojeni po potrebah etabrirane politike, sta vsilila mlademu gibanju, ki je uzurpatorja

trpelo le zato, da jim zaradi notranjih razprtij ne bilo treba svojega težko priborjenega prostora pod političnim soncem spet prepustiti komu drugemu, morda še slabšemu in manj skrupuloznemu. Drugi so stranko protestno zapustili in brez večjega uspeha opozarjali na veliko prevaro, ki so ji drugi nasedli.

Ko sta pritepenca nedolgo zatem gibanje potegnila v še večji potop, da od stranke ni ostalo skoraj nič, sta enostavno poniknila, menda sta dobila nekje udobno službo. Sizifovsko nalogo ponovnega sestavljanja gibanja, ki sta ga tako lahkomišlno razbila, pa sta seveda prepustila drugim.

Tudi pozornim opazovalcem naše politike lahko oprostimo, če v zapisanem prepoznajo stanje in prognozo dogodkov v bližnji prihodnosti na slovenski levici v letu 2017, in ne v letu 1920, na katerega se nanaša.

Ko je levo krilo medle in oportunistične Jugoslovanske socialdemokratske stranke (JSDS) na pobudo dr. Milana Lemeža marca 1920 ustanovilo Delavsko socialistično stranko za Slovenijo, je dobila slovenska levica dotlej nesluten polet. Za razliko od ustaljene socialdemokracije je ta na piedestal postavila prvič nacionalno vprašanje (tudi glede bližajočega koroškega plebiscita, na katerem je etabliрана levica s svojo indiferenco pognala slovensko delavstvo v roke Nemcem); in drugič demokratizacijo takratne politike.

Ko se je novi stranki v velikem številu pridružilo delavstvo, ki je aprila 1920 organiziralo masovno stavko, je oblast zaprla dr. Lemeža in stranka je začasno ostala brez pravega vodstva.

Takrat sta se v Slovenijo vrnila dva malo znana člana, Lovro Klemenčič in Vladimir Fabjančič, ki sta po navodilih iz tujine in pod grožnjo nasilja prevzela stranko, ki sta jo nato priključila

Komunistični partiji Jugoslavije (KPJ). S tako zaslombo sta si zagotovila primat ne glede na to, da ne njunih stališč ne njunega dela v javnem življenju dotlej ni poznal nihče. L. Klemenčič je prevzel vodenje stranke, V. Fabjančič pa izdajanje strankinega glasila in to, čemur bi danes rekli stiki z javnostjo.

Pod njunim vodstvom je stranka opustila poudarjanje nacionalnega, glede ekonomskih vprašanj pa se je povsem podredila centrali v Beogradu in predvsem v Moskvi, ne glede na to, kako malo so tam vedeli o slovenskih razmerah in kako zgrešena navodila so izdajali.

Predvsem pa je postala glavna naloga stranke napadati prejšnje vodstvo in sploh vse na levici, ki ne tulijo v isti rog z novoimenovanima uzurpatorjema. Članstvo je takšne vrste teror bodisi sprejelo bodisi poniknilo v politično divjino. Stranka pod novim vodstvom je borbo za ideale, načrtane v manifestu ob ustanovitvi, povsem opustila, s tem pa še najbolj koristila etablirani politiki, ki se ji prevzema oblasti s strani napredne stranke, zaposlene z notranjimi prepiri, seveda ni bilo treba več bati.

Ko je bila stranka decembra 1920 prepovedana in kot taka prisiljena v ilegalo, sta se voditelja nemudoma potuhnila in opustila vso politično delo. L. Klemenčič je postal obrtnik in se nekaj let zatem smrtno ponesrečil z motorjem, za V. Fabjančičem pa se je izgubila vsaka sled¹.

Od teh dogodkov nas ločuje že več generacij, nekatere med njimi rojene v režimu, ki je zrasel iz podobnih avtoritarnih metod kot so opisane, pa se vendar vsiljuje misel, da nam lahko pretekli dogodki nekoliko razjasnijo zmedo, ki je nastala po tem, ko se je napredno gibanje pri nas po skoraj stoletju zopet oblikovalo na

¹ A. Vode (2004) Skriti spomin, Nova revija, Ljubljana, s. 342-346.

demokratski osnovi in se nedolgo zatem (zopet) razbilo na več struj, vse v vrtincu medsebojnega obtoževanja in predvsem boja za moč in prestiž.

Ko so se tri levičarske politične stranke: Demokratična stranka dela (DSD), Stranka za trajnostni razvoj Slovenije (TRS) in Inicijativa za demokratični socializem (IDS) ter četrta, civilnodružbena skupina na ustanovnem kongresu marca 2014 povezale v koalicijo Združena levica (ZL), je slovenski politični prostor prvič po uvedbi večstrankarske demokracije in prvič v samostojni državi dobil kredibilno in - vsaj navzven - enotno napredno opcijo, ki se je od etablirane leve politike ostro ločila pri nekaterih ključnih vprašanjih, predvsem tistih ekonomske narave.

Po tem, ko je večina političnega kadra nekdanje KPS oz. ZKS, torej stranke, ki je domnevno v imenu naprednih političnih vrednot vzdrževala enostrankarsko diktaturo do leta 1990, prestopila bodisi v liberalni politični tabor bodisi se ponovno zbrala v zgolj titularno levičarski Združeni listi socialnih demokratov (ZLSD/SD), razna manjša napredna gibanja pa so ostala povsem na obrobju, če ne kar zunaj političnega diskurza, je bila Slovenija večino časa samostojnosti in v obdobju največjih ekscesov ordoliberalnega kapitalizma brez vsake upoštevanja vredne napredne politične stranke.

Oblikovanje ZL je, razumljivo, v precejšnjem delu volilnega telesa vzbudila veliko zanimanja in simpatije. Po le treh mesecih skupnega delovanja je na parlamentarnih volitvah leta 2014 proti vsem napovedim dosegla skoraj 6% glasov in se po osvojenih sedežih izenačila z dotlej prvo izbiro levega dela volilnega telesa, SD².

² Državna volilna komisija, <http://volitve.gov.si/dz2014/>, 13.7.2014.

Ker pa je ostala institucionalna zgradba ZL nedokončana, je z nepričakovano izvolitvijo kar šestih državnozborskih zastopnikov zelo kmalu po ustanovitvi znotraj gibanja zazijal nepremostljiv prepad med članstvom in (s statuti in s koalicijsko pogodbo predvidenimi) organi odločanja na eni strani; ter poslansko skupino na drugi strani. Ta namreč – in to je ključno – ni bila podvržena nobeni kontroli koalicije ZL, že s tem pa se je začelo disfunkcionalno razmerje med koalicijo in njenimi najbolj vidnimi predstavniki, kar je rezultiralo v samovoljni poslanske skupine in razdoru, ki smo mu priča danes.

Poslanska skupina ZL je tako prevzela vse funkcije, ki jih v našem političnem sistemu opravljajo odločujoči organi stranke: članstvo, izvršni svet (odbor) in predsedstvo, pri tem pa si je poslanska skupina prav tako samovoljno vzela pravico do ekskluzivnega nastopanja pod imenom ZL v javnosti, kar posebej velja za vodstvo poslanske skupine, ki je prihajalo izključno iz vrst skrajne IDS.

Vprašanje zlitja v eno samo stranko v letih 2016-17 je tleči spor le poglobilo, kar je vodstvo IDS pod taktirko g. Mesca izkoristilo za čistko najprej v lastnih vrstah, s tem da so svojim koristim prikrojili (in tudi z grožnjo nasilja razbili) lasten kongres, ki je potekal v Krškem, in nato mimo lastnega statuta zatrli poskus disciplinske komisije, da iz stranke izključi g. Mesca, ki se mu je dokazano očitalo ponarejanje listin v namen internih volitev³.

Nato je ista skupina izvotlila še stranko TRS in v njeno vodstvo nastavila go. Tomić, ki je s tem pripravila teren za spojitev TRS in IDS na način, da se zamaskira dejstvo, da ne gre za združitev naprednih sil v državi, temveč za udar vodstva IDS, ki se je želelo

³ Svet 24 (2017) Zamajal se mu je stolček, zato je nanovačil sorodnike, 2.2.2017; dostopno na: <http://novice.svet24.si/clanek/novice/slovenija/589344f5360ff/zamajal-se-mu-je-stolcek-zato-je-nanovacil-sorodnike>.

znebiti vseh potencialnih sodelavcev, ki bi jim lahko gledali pod prste ali se – bog ne daj! – z njimi kdaj ne strinjali.

Vsi pozivi DSD in četrte skupine v ZL po ureditvi razmer in po sklicu sestanka pred dokončnim razkolom so naleteli na gluha ušesa, saj je stranka TRS že pred tem dejansko nehala obstajati, samopašnemu vodstvu IDS pa ni bilo v interesu sklepati dogovora s tistimi, ki jih v svojem fanatičnem prepričanju niso šteli za sebi enake, da ne rečem: dovolj ideološko čiste.

Del IDS pod vodstvom g. Mesca in ge. Tomić, teh dveh novodobnih uzurpatorjev na slovenski levici, ki svoje metode in taktike v celoti dolgujeta svojim celo stoletje starejšima predhodnikoma, se je tako junija 2017 brez vsakega sramu ali občutka za ironijo preimenoval v stranko imenovano "Levica", ki je v parlamentu prevzela mesto koalicije ZL, ta pa operativno že nekaj časa ne deluje več; vse to manj eno leto pred predvidenimi državnozborskimi volitvami.

Za napredno usmerjene volilce, soočene z žalostno izbiro med nedemokratsko skupinico pod vodstvom dveh uzurpatorjev iz vrst IDS, ki sta razbila koalicijo ZL, in zgolj titularno napredno SD, je zdaj primeren čas, da odprejo vsa vprašanja, aktualna na slovenski levici, in se na podlagi tega odločijo glede možnosti dela v bodoče. Menim, da za to ni primernejšega orodja, kot da pogledamo poglobitne napake – zablode kot jih tu poimenujem – ki so vodile slovensko levico v času od osamosvojitve do danes, ki ji preprečujejo enoten, samozavesten nastop na politični areni in nekoč tudi prevzem oblasti, ki je ob sedanjem stanju pri nas nujno potreben za politično in gospodarsko ohranitev bistva naše države, tudi če izgleda danes še tako malo verjeten.

Zabloda št. 1: Nedemokracija

Od vseh sedmih zablod ima problem demokratičnega deficita gotovo najmanj zveze z zastavljenim idealom enotnega nastopa levice in s še nekoliko bolj oddaljenim ciljem prevzema oblasti. Naša politična zgodovina nas, žal tudi v obdobju pluralne demokracije uči, da notranja demokracija stranke in njen volilni uspeh nista v nikakršni vzročni zvezi, zakaj torej izpostaviti demokracijo na prvem mestu?

Na to najlažje odgovorimo z oceno stanja v obstoječih etabliranih slovenskih političnih strankah, katerih napak si ne želimo ponavljati.

Stranke liberalne sredine, ki v pomanjkanju prave leve alternative posegajo tudi v (znatno) volilno telo levice, so se v četrto stoletje samostojnosti izkazale za ne le povsem nestabilne, temveč tudi povsem notranje nedemokracijske. Tam se ponavlja cikel ustanovitve stranke tik pred volitvami s strani samopostavljenega vodje, ko je jasno, da v tako kratkem času ni moč sestaviti kredibilnega programa ali izbrati primernih ljudi za delo v parlamentu; nato pa se podati na volitve, po katerih zdaj ni več nikakršne možnosti, da se stranka – ne glede na volilni uspeh, bodisi na vladi bodisi v opoziciji – ne bi oklenila avtoritarnih metod vodenja, s katerimi je bila spočeta. Trenutna vlada okostenelih birokratov in spreobrnjenih svečnikov ordoliberalizma (tako g. Cerar kot denimo g. Brglez sta si napravila v javnosti ime kot dozdevna simpatizerja levičarskih pogledov) je lep primer tega.

Politična desnica na drugi strani res nima težav s stanovitnostjo strankarskih institucij, zaradi česar pa isti problem demokratičnega deficita, za katerim trpijo vse slovenske etablirane stranke, ni nič manjši, kvečjemu obratno.

Domala vse slovenske politične stranke, podobno kot drugje v vzhodni Evropi, še vedno pesti kult voditelja (ustanovitelja), ki ima nadvse maligen vpliv tako na življenje strank kot na širši politični prostor. V taki mentaliteti je stranka povsem poistovetena z voditeljem, navadno tistim, ki je stranko ustanovil oz. jo javno profiliral, vsaka znotrajstrankarska kultura demokracije ali vsaj dialoga pa že v kali zatrta. Glede na to, da je opisana praksa razširjena po celem političnem spektru in preko celotne zgodovine mlade slovenske pluralne demokracije, gre brez dvoma za sistemski problem in ne za slučajno aberacijo.

Razumljivo je, da je pri naprednem volilnem telesu največje ogorčenje povzročilo prav to, da uzurpatorji, ki so prevzeli ZL, s to tradicijo niso zmogli prekiniti, temveč so jo prevzeli za svojo, produkt česar je zdaj mrtvorojena "Levica", ki je ustanovljena in vodena izključno po diktatu vodstva in ne od spodaj navzgor⁴.

Problem presega zgolj politično levico in bi ga bilo smiselno raziskati v posebnem eseju, zato se tu vanj ne poglobljam, nedvomno pa je ugotoviti, da je v našem političnem prostoru teza dr. Franceta Bučarja, da smo v tranziciji eno partijo nadomestili z več manjšimi⁵, ne le objektivna ugotovitev, ampak že kar sama po sebi uresničujoča se prerokba, ki ji sledi tudi vsaka novoustanovljena stranka.

Naloga bodoče enotne, samozavestne levice, ki bo lahko pretendirala na oblast in ne zgolj na vegetiranje v parlamentu (kot je to počela poslanska skupina ZL in zdaj "Levica") je torej prav v tem, da se od etablirane politike loči *najprej* po tem, da se

⁴ In kot taka unikum med evropskimi socialističnimi strankami, s katerimi se povezuje, ki so se vsa organizirala od spodaj navzgor, običajno s povezavo lokalnih aktivistov ali več manjših strank, kot so denimo Siriza v Grčiji, Podemos v Španiji, Mélenchonova Nepokorjena Francija ali celo današnji britanski Laburisti, kjer si je J. Corbyn zagotovil in ubranil mandat proti strankarski eliti, ki ga je želela odstaviti, prav s široko podporo t.i. *grass roots*, navadnega članstva, ki ga slovenska "Levica" vztrajno prezira, ker v pravi boljševistični tradiciji pač le vodilna avatgarda ve, kaj je dobro za stranko.

⁵ Dnevnik (2012) Intervju iz Dnevnikovega Objektiva: dr. France Bučar, 23.10.2012, dostopno na: <https://www.dnevnik.si/1042526436>.

bo ustanovila in notranje organizirala drugače kot so bile ustanovljene in notranje organizirane stranke, ki jih poznamo danes.

Prav zato, še preden se spustim v vsebino delovanja take stranke, posvečam vprašanju demokratičnosti bodočega gibanja glavno pozornost. Ne spreglejmo, da je zagotovitev demokratičnega koncepta odločanja ne le na ravni državnih institucij, temveč tudi znotraj političnih strank, ključna za vzpostavitev demokracije v okolju, ki je šele nedavno izšlo iz daljšega obdobja totalitarizma.

Apologeti udara v koaliciji ZL sicer branijo svoje vodstvo s tem, da cilj enotnosti prevlada nad vsemi drugimi načeli, zato je nujno, da takemu argumentu že takoj na začetku odločno odrečemo legitimnost.

Da bi lahko slovenski politični prostor dosegel nivo političnega diskurza in kulturo ne-histeričnega izmenjavanja na oblasti na podlagi rezultatov pluralnih volitev, kot je to praksa v zrelih demokracijah, je nujno, da se *vse* stranke organizirajo po principu notranje demokracije, da torej tudi odločanje in volitve znotraj stranke potekajo s široko participacijo in ob izmenjavanju nosilcev funkcij, kjer naj bo osebna odgovornost primarni kriterij.

Od naprednega gibanja torej upravičeno pričakujemo, da bo kot prvo in *sámo* (brez zunanje prisile) prevzelo ta koncept, da ga bodo hočeš-nočeš slej ko prej morale sprejeti tudi druge stranke, če bodo hotele preživeti v političnem boju. Napredna politična sila bo torej morala uvesti nekaj elementov znotrajstrankarske demokracije, ki jih slovenski politični sistem še ne pozna, to pa so:

1. pritegnitev celotnega članstva v odločanje glede ključnih odločitev:

usmeritve politike, vstopa v vlado, kandidiranja na splošnih volitvah idr.;

2. možnost pluralne, tudi kontrarne razprave o navedenih odločitvah brez posledic za znotrajstrankarsko opozicijo;

3. uvedba primarnih volitev za določitev kandidatov za splošne volitve; in

4. delujoč mehanizem zamenjave nosilcev strankarskih funkcij, vključno z učinkovitim znotrajstrankarskim pravnim okvirjem.

Samo na ta način bo lahko slovenska politika izšla iz podtalnega frakcionaštva, ki jo razjeda že praktično od ustanovitve prvih pravih političnih strank v 90. letih 19. stoletja. Slovenske stranke danes delujejo po vzhodnem kontinentalnem vzorcu, kjer znotraj stranke tekmujejo centri vpliva, ki se oblikujejo na podlagi osebnih vezi članov in ne na odprti, javni razpravi in tekmovanju posameznikov. V tem smislu bi morali stremeti po anglosaškem odprtem pristopu do politike, kjer stranke same spodbujajo nove kadre, da se jim pridružijo iz drugih strank ali sploh izven sfere politike, ki naj svoje ideje izbistrijo v konkurenci z drugimi posamezniki znotraj stranke, kar se naj odraža tudi v selekciji za splošne volitve.

Vsakršna upoštevanja vredna levičarska stranka bi morala v tem procesu demokratizacije znotrajstrankarske politike voditi, namesto da etablirane stranke še sama posnema v njihovih nezdravih, predmodernih praksah.

Koalicija ZL je na tem testu neslavno in, bojim se, posledično – vsaj kar se tiče volilnega uspeha na naslednjih volitvah – katastrofalno pogrnila.

Že sam ustanovni kongres tik pred volitvami leta 2014 je bil pripravljen po instant maniri liberalnih strank brez premisleka, s kom se kdo združuje; in očitno zgolj zaradi lepšega, saj ni nihče

resno računal na volilni uspeh in na izzive, ki gibanje čakajo v parlamentarnem boju. Kakšna je bila vloga različnih akterjev pri tem; zlasti naivnost DSD, ki je kot edina od štirih koalicijskih partnerjev obstajala z delujočo strankarsko infrastrukturo, ne da bi preverila, s kom gre v koalicijo; ali pa oportunističen IDS, ki se je nastopu na volitvah sprva izogibala, saj je dotlej obstajala zgolj kot nekakšen samopostavljen avantgardni *brain trust* in ne kot organizacija, sposobna politične akcije; je stvar kake druge razprave, zato se tega ne bom poglobljeno dotikal.

Kot že nakazano, je razvoj koalicije ZL z volitvami leta 2014 povsem zastal, zato o kaki notranji demokraciji ali njenih vzponih in padcih niti ne moremo govoriti, saj je skoraj takoj prišlo do enostranske uzurpacije vseh vzvodov odločanja znotraj koalicije, in sicer s strani vodstva IDS, ki je poznalo izključno avtoritarni način delovanja po sistemu bodisi podreditve bodisi osamitve odklonov od linije, ki jo postavi vodstvo.

K vzpostavitvi širše stranke, ki bi ji demokratična zasnova dela na vseh ravneh delovanja, od lokalne do državne, morala nujno slediti, vodstvo IDS ni težilo, zato se je zadovoljilo z avtoritarnih vodstvom znotraj svoje skupine, ki jo je preko poslanske skupine želelo razširiti na celotno ZL.

Ves dejanski in potencialni politični kapital koalicije ZL je ozka skupina uzurpatorjev pod vodstvom g. Mesca in ge. Tomić zdaj vpregla v svojo novo stranko, ki je seveda zasnovana na istih avtoritarnih principih kot so jih uporabili za razdor v koaliciji: (1) prevlada načela voditelja nad načelom pluralne demokracije, (2) zagotovitev prevlade frakcije okrog vodstva na podlagi osebnih vezi, (3) prirejanje znotrajstrankarskih volitev, (4) neupoštevanje statutarnih procesov in institucij, ter (5) stroga monolitnost pri nastopanju navzven.

Dejstvo, da si je g. Mesec še po zadnjih volitvah prizadeval za nekakšno hiper-demokratizacijo (bolje rečeno hiper-elektoralizacijo) slovenske politike, po kateri bi bile vse funkcije upravne in politične narave voljene⁶, kaže na prav neverjeten preobrat miselnosti vodstva IDS, ki se je v kratkih treh letih takó brezvestno polastilo monopola nad mladim slovenskim naprednim gibanjem, da to zdaj nima več nobenih pomislekov pri popolni ukinitvi demokracije znotraj lastnih vrst.

Pri tem pa ne pozabimo – in to je pomemben indikator miselnosti vodstva IDS - da si nihče od vodilnih uzurpatorjev na zadnjih državnozborskih volitvah ni upal kandidirati v domačem volilnem okraju, temveč so se vsi razbežali v Ljubljano in v revirje. G. Mesec je Zasavju za nagrado, da so ga prav tam izvolili, uradno zaradi majhnega članstva, očitno pa zaradi premale pravovernosti celo razpustil tamkajšnji odbor IDS⁷(!).

Veliko ironijo lahko najdemo v dejstvu, da je edina stranka pri nas, ki ji je doslej uspelo izpeljati konkurenčne in svobodne volitve za mesto predsednika, prav oportunistična SD, in sicer leta 2012, ko je bilo tudi njim zaradi nesposobnosti B. Pahorja in so v konkurenci treh kandidatov za novega vodjo izbrali I. Lukšiča⁸. Dogodku ne bi rad pripisal prevelikega pomena, saj je šlo le za enkratni dogodek, ki je do naslednjih znotrajstrankarskih volitev že povsem utonil v pozabo; predvsem pa se zahteva po demokratizaciji in odprtosti nanaša na *vso* delovanje stranke, ne zgolj na volitve strankinega vodstva. Spomnimo se samo, kako se je dal demokratično izvoljeni I. Lukšič le dve leti zatem zelo nedemokratično postaviti na prvo

⁶ Kot denimo položaj komisarja v Evropski komisiji, za kar se je vodstvo IDS zavzemalo v času afere glede imenovanja slovenskega komisarja v letu 2014.

⁷ Delo (2017) Z dopisnimi kongresi do zlitja v stranko ZL, 2.2.2017.

⁸ Delo (2012) Igor Lukšič novi predsednik SD, 2.6.2012. Ali so si s tem naredili kako uslugo, je sicer že drugo vprašanje.

mesto strankine liste za evropske volitve⁹.

Zahteva po "odprtju" strankarskega življenja se mora torej nanašati na vse vidike sprejemanja pomembnih odločitev, od strateških povezav z drugimi strankami do alokacije sredstev in, najpomembneje, do demokratizacije postopka kandidatur za splošne volitve, predvsem parlamentarne in lokalne. Namesto hiper-elektoralizacije, ko bi naj dali vsako, še tako nepomembno odločitev na glasovanje (pomembne odločitve pa bi še naprej sprejemalo vodstvo, podobno kot v Kardeljevem samoupravljanju), je nujno potrebno demokratizirati najpomembnejše med procesi, kjer igrajo stranke vlogo v političnem življenju, kamor spadajo volilne zadeve in pa vprašanja velikega pomena za življenje stranke in države¹⁰. Kdor bi temu utegnil nasprotovati, verjetno pozablja, da se dá razne izvršne svete strank navadno veliko lažje (in veliko hitreje) zmanipulirati kot pa širše članstvo...

Taki uvidi do etablirane politike še niso prodrli, žal pa je etablirana politika prodrla v tisti del bivše ZL, ki je bil edini z njo v dnevnem kontaktu, t.j. poslansko skupino. Nenavadno je, kako hitro prvi okus (še tako neznatne) moči, ki je je bila deležna poslanska skupina ZL, napravi iz mladih socialistov, ki jim še ni dobro pognal puh pod nosom, prave male zagrizene boljševice,

⁹ Poleg tega pa tudi v SD pri volitvah predsednika stranke ne velja načelo en človek en glas, kar močno omaje demokratično legitimnost takih volitev. Poudarimo, da to med etabliranimi slovenskimi strankami sicer ni nobena izjema. V številčno največji stranki, SDS, ki sama zatrjuje članstvo nad 30.000 oseb, od česar jih po preverljivih podatkih plačuje članarino okrog 6.000, je imelo na zadnjem kongresu stranke volilno pravico voliti predsednika zgolj 671 oseb, torej približno 10% plačnikov članarine in le 2% vseh članov, ki jih stranka zatrjuje(!). Vir: sds.si; Delo (2015) Najdražje je članstvo v SMC, najcenejši je DeSUS, 6.8.2015; Večer (2017) Janez Janša je novi stari predsednik SDS, 20.5.2017.

¹⁰ Ali je kdo v vodstvu katere od domnevno levo orientiranih strank, ki so takrat sestavljale vlado, leta 2010 predlagal, da lani glasujejo o katastrofalnem predlogu arbitraže preden je to postala strankina in vladna politika? Odločitev o zapletenih vprašanjih kot je vprašanje meje, seveda nosi s sabo dolgoročne posledice, ki bodo dolgo preživele mandat trenutnega vodstva. Posamezne politike pa seveda ne bodo stabilne, dokler so narekovane s strani vodstva, ki jih je treba stranki šele vsiliti, namesto da se oblikujejo na osnovni ravni članstva. Po drugi strani pa v slovenskih strankah ne obstaja absolutnemu primatu vodstva oz. vodilni skupni, ki nima nujno formalnega statusa, a je blizu voditelju, nasprotno na območju osebne odgovornosti v primeru volilnega ali programskega neuspeha.

ki bi se vrgli v ogenj za ohranitev edine prave linije.

Kam taka politika pelje, je že iz naše težke zgodovine dovolj jasno, zato bi me bilo, kljub temu, da sem za te iste ljudi na zadnjih volitvah odkrito navijal, pod njimi strah živeti, če bi kdaj prišli na oblast. Skrajni makiavelizem ids-ovcev, združen s robespierrovskim prepričanjem, da je vsako odstopanje od partijske linije protirevolucionarno in s tem podvrženo sankcijam, brez dvoma opravičuje oznako te nesrečne klike kot novodobnih stalinistov¹¹, ki so se domnevno zaradi obrambe vrednot – ki jih velika večina na levici že tako ali tako podpira – povsem brez potrebe odrezali od potencialnih zaveznikov in se s svojimi metodami dela postavili izven okvira okusnega in sprejemljivega za nas, demokratično razmišljujoče levičarje.

Lahko bi iskali vzroke za ta pojav, ki se raztezajo od tega, da večina političnega izkustva vodstva IDS izhaja izključno iz dogmatske teorije boljše vizma, ki ima z današnjo dobo približno toliko skupnega kot kolhozi s sodobnim kmetijstvom, do tega, da omenjena skupina nima za sabo prav nobenih oprijemljivih izkušenj v javnem življenju pred vstopom v politiko, razen nastopaštva s pozicije miselne avantgarde, ki je ravno zato občutljiva na vsako kritiko realnega sveta, svoje ideje pa lahko uresniči le s *fiatom* – diktatom.

S tem pa so svoje gibanje približali prav tistemu delu politike, proti kateremu bi naj nastopali – avtoritarni, patriarhalni, predmoderni, ksenofobni desnici. Ko se uzurpatorja ob vzponu desnega populizma tolčeta po prsih, da je edina rešitev pred desnim ekstremom v zavetju njihovega levega ekstrema (skupaj z neuresničljivimi obljubami po nacionalizaciji in preživetimi kot je samoupravljanje), ki mu je demokratična legitimnost prav tako odveč kot skrajni desnici, to zmerno volilno telo zgolj peha v

¹¹ Delo (2017) Špetir v TRS-u, Hanžek odgovarja poslanski kolegici Violeti Tomić, 8.6.2017.

naročje liberalni sredini, ki ji moramo priznati vsaj to, da si prizadeva za ohranitev osnovnega demokratičnega ustroja družbe, ki je prav gotovo vreden ohranitve, ne glede na vprego v ordoliberalni voz v zadnjih letih.

Uzurpatorja, ki sta si prilastila dediščino ZL, prve prave demokratične napredne politične alternative zadnjih generacij, sta to storila tako, da sta v kratkem obdobju treh let ponovila vse napake socialističnega gibanja začetka 20. stoletja, ki je humanistične ideale takoj po prevzemu oblasti zamenjala za rdeči teror in kaznovanje vsakega miselnega odstopanja. Pri tem pa je ostanek parlamentarne ZL seveda daleč od kake, še tako majhne oblasti, temveč se je vodstvo odločilo začeti čistko zgolj zaradi dostopa do tistih nekaj drobtinic, ki so jih deležni kot obrobna parlamentarna stranka. Seveda pa ne smemo pozabiti, da se jim po tem, ko jih večina v življenju ni delala nič, mora zdeti sila imenitno, da prejemajo plače, petkrat višje od državnega povprečja in lahko za nameček še zaposlijo svoje sorodnike in podrepnike na mesta raznih svetovalcev v DZ...

Vsakemu opazovalcu, ki se razgleda po zgodovini, je jasno, da tudi izrodek, ki so ga brezsravno poimenovali "Levica" (Od kod jim upravičenje, da si z imenom lastijo kar celoten politični pol?) ne more preživeti na dolgi rok, kratkoročno pa morda le kot privesek slovenskega političnega prostora, ki naj desnici služi za zaganjanje v prikazen komunizma, liberalni sredini pa za strašenje pred ekstremoma obeh polov - vloga, ki so jo naši "levičarji" z veseljem prevzeli.

Ne le, da je skupinica ideološko indoktriniranih prevzela obetavno gibanje, ki je prvič dalo oprijemljivo formo za politični nastop velikemu delu volilnega telesa, temveč je s svojim nastopom, če ne uničila, pa vsaj za nekaj let oddaljila možnost oblikovanja prave napredne stranke, ki bi lahko pretendirala na prevzem oblasti. Predvsem pa je namesto nove poti, ki jo je

obljubljala ZL pred tremi leti, postala idealna zrcalna podoba avtoritarne slovenske kripto-fašistične desnice.

Zato je nujno, da se slovenska levica ne le organizira v novo stranko na demokratični podlagi, temveč da se odločno in načelno zavzame tudi za demokracijo širše v državi, saj bi na podlagi izjav nekaterih (ne le v "Levici", temveč tudi drugje) smeli zgroženo ugotoviti, da se slovenska levica nevarno spogleduje z avtoritarnim principom oblasti, ki ga nekateri občudujejo drugod¹², od tega do zavzemanja za nekaj podobnega doma pa ni nezamisljiv korak. Sploh pa moramo takoj od začetka odkloniti vsako oživljanje elementov komunistične diktature, k čemur pozivajo nekateri drugi (tudi preko simbolov), saj se lahko napredne sile profilirajo in uspejo kot zrela stranka le, če ne le sprejmejo, temveč *vodijo* v prizadevanju za izgradnjo demokratičnih institucij v državi, ki so nekatere ostale nedokončane v močvirju tranzicije.

V nasprotnem primeru so vsaki napor k ponovni vzpostavitvi levičarskega gibanja povsem odveč; volilci, zlasti mladi, ki želijo zaustaviti desni avtoritarizem, ki že trka na naše vzhodne meje, pa se bodo ob enako nedemokratični levici raje obrnili k medli liberalni sredini, ki kljub vsem svojim pomanjkljivostim, za razliko od čedalje bolj avtoritarnih ekstremov, ki se zgledujejo po režimih 20. stoletja, vsaj zagovarja osnovne pridobitve meščanskih demokratičnih revolucij 19. stoletja, ki so lahko edine podlaga za humanistično družbo mirnega sobivanja.

¹² Sploh v Rusiji, ve o tem pod t . 7.

Zabloda št. 2: Frakcionaštvo

Očitek o frakcionaštvu je gotovo skupna točka vseh grupacij, ki se želijo pri nas ponašati z nazivom ednine prave levice, pri tem da ta očitek raje delijo drugim kot pa pogledajo lastno vlogo v dogajanju do sedaj. To seveda ni nič novega, sploh na levisi, žal pa medsebojna skreganost bolj spominja na kake špetire med latinskoameriški revolucionarji v izgnanstvu kot pa resni politični opciji v demokratični državi.

Krivde ne smemo iskati samo v skupini okrog vodstva IDS, saj so tega greha brez dvoma krivi prav vsi akterji na slovenski levisi, ki raje tvegajo skupinski samomor na volitvah v dogledni prihodnosti, kot pa da bi sprejeli še tako majhna razhajanja v programu in organiziranosti bodoče enotne leve stranke. Nujnost po taki enotni stranki poudarjam prav zato, ker bo do tega slej ko prej gotovo prišlo – raje prej in na podlagi lastnih prizadevanj kot pa kasneje kot odgovor na zunanje pritiske, npr. zaostritev razmer v Evropi, ali pa v primeru, da dobi slovenska avtoritarna desnica ustavno večino v parlamentu, kar žal ni več povsem nemogoče, sploh ob pričakovanem kolapsu liberalne sredine.

Treba je takoj priznati, da cilja enotnosti bodoče stranke in demokratične organiziranosti nista vedno povsem kompatibilna, kar pa, verjamem, ob določenem popuščanju vseh strani in ob zavezanosti skupnim deklariranim ciljem ne bi smel biti večji problem, seveda ob pogoju, da vse strani pristopijo k dogovoru v dobri veri, česar je v postopku ustanavljanja stranke v zadnjih dveh letih tako kritično primanjkovalo.

Upati je, da bodo vodilni v procesu izgradnje bodoče enovite napredne politične stranke upoštevali izkušnjo katastrofalnega združevanja ZL v letih 2016-17, ki se je končalo z enostranskim

prevzemom avtoritarne struje in izključitvijo vseh, ki ne pripadajo vodilni skupini oz. se ji niso pripravljene brezpogojno podrediti. Pri tem pa je najbolj neokusno prav to, da sta svoje početje vodilna uzurpatorja upravičila prav s potrebo preseči frakcionaštvo – ta dobro znani prastrah levičarjev¹³. Seveda je potrebno med popolnim upoštevanjem načela demokracije in popolnim upoštevanjem načela enotnosti doseči nek kompromis, ki pa ne sme uničiti ali izvotliti demokratičnega ustroja bodočega gibanja. Nastanek stranke "Levica" je primerek slednjega: triumfa strankarske monolitnosti nad osnovnimi vrednotami demokracije in humanizma.

Pri tem pa ne smemo podleči nasprotni skrajnosti, t.j. čakati na popoln konsenz vseh, še tako obskurnih političnih dejavnikov na levici, da se oblikuje prava napredna stranka. Poudarimo, da so nekateri elementi, kot denimo tisti še skrajnejši del IDS, ki je do nedavnega a priori zavračal vsako sodelovanje z drugimi, ki je ob nedavnih dogodkih odpadel iz "Levice"; ali pa številna gibanja in stranke, nekatere novoustanovljene, ki gradijo politični kapital izključno na kontinuiteti s komunistično diktaturo, nimajo v novi stranki kaj iskati, saj ti padejo prav na preizkusu demokratičnosti, ne glede na to, da bi morda nova stranka z njimi izdajala lažen vtis večje širine ("*big tent*").

Prav tako je vprašljivo, ali se lahko na isti podlagi v novo stranko združijo posamezna gibanja, nastala okrog ene same teme, ki kažejo znake anarho-liberalnega pristopa k politiki, kot so denimo Pirati in podobni, ki imajo, kljub morda iskreni predanosti svojemu programu, to nesrečno navado, da takoj ko prebijejo institucionalno bariero, kot je vstop v parlament, opustijo vsa svoja izhodišča in prevzamejo vlogo oportunističnega krmarja med etablirano politiko, kot se je to

¹³ Na kar je izrecno aludirala V. Tomić v govoru na ustanovnem kongresu "Levice": Delo (2017) Luka Mesec: Dobrodošli na startu, 24.6.2017.

zgodilo s Pirati v skandinavskih državah ali z Zelenimi v Nemčiji.

Poglavje zase je vprašanje, ali je mogoče sodelovanje s tistim delom politike, ki se je v zadnjih letih, vsaj navzven, preselil iz ordoliberalne sredine na levico. Pri tem mislim na gibanje, zbrano okoli ge. Bratušek in g. Dobovška in morda še koga, ki bo pred naslednjimi volitvami pobegnil s potapljajoče se ladje SMC. Pri tem je posebno problematična vodilna vloga ge. Bratušek pri ordoliberalnem lomastenju po naši državi v letih 2012-14, katerega posledice se nadaljujejo še v dogledno prihodnost, sanacijo česar bomo lahko merili v desetletjih in ne v letih. Nenadno zavzemanje za neko abstraktno levičarstvo seveda ne more nadomestiti več let škodljivega javnega dela.

Po drugi strani poudarimo, da bo morala nova stranka v skladu z zahtevo po večji odprtosti in notranji demokraciji, opisani pod točko 1, vsekakor pokazati večjo toleranco do različnih pogledov v lastnih vrstah, kot je to navada pri etabliranih strankah, kamor moramo zdaj brez dvoma šteti tudi "Levico". Upoštevanje znotrajstrankarske opozicije je ključni preizkus zrelosti demokratične stranke, kar bi morali celo spodbujati. Sodelovanja z ljudmi drugačne provenience, ki bodo tudi po zlitju v eno stranko ohranili določene svojstvene poglede, tako ne bi smeli že vnaprej odklanjati, zgolj zato, ker se levičarskemu gibanju niso pridružili že vsega začetka (O kaki tradiciji sploh težko govorimo, ko pa ima tudi najstarejša izmed levičarskih strank, ZL-DSD, komaj sedemletno zgodovino.).

Novo gibanje se mora ogniti pričakovanju, da se bodo z združitvijo razlike povsem zgladile, temveč bo šele s tem začet proces izgradnje prave leve alternative, znotraj katere bodo imeli posamezniki v medsebojnem dialogu in konkurenci prvič možnost nastopa pod praporom naprednih idej na demokratični

osnovi. Pri tem pa mora biti dovolj samozavestno, da posameznikov ne izključi že vnaprej, ko bi lahko k naštetim ciljev prispevali. Politike izključevanja smo že v zadnjem času na levici videli dovolj.

Osnovni kriterij bi moral tako ostati le soglasje k tistemu osnovnemu obsegu političnega programa ZL iz leta 2014, primerno posodobljenem za trenutne razmere, zlasti kar se tiče ekonomske in zunanje suverenosti države, seveda ob upoštevanju demokratičnega humanističnega principa, ki bo namesto stranke klik in grupacij napravil stranko avtonomnih posameznikov.

Glede na to, da je napredna politična opcija ravno izšla iz velikega poloma v zvezi z združevanjem, bi morali nepotrebna dogmatska vprašanja postaviti na stran. Nujno potrebno je – ne le za levico, temveč za celoten slovenski politični prostor – da se energija in pričakovanja velikega kroga ljudi, ki so se sprostila in zgostila okrog volilne kampanje ZL leta 2014, ponovno zberejo okrog enotne, demokratično osnovane stranke. Pristanek na enoten, a ne nepotrebno ideološko-dogmatičen program mora tako obveljati za edini kriterij, ki se sme zahtevati od pristopajočih. O vsebini takega programa več v nadaljevanju, osnovna stebra pa morata brez dvoma postati ekonomska suverenost države in samostojnost v zunanjih odnosih, katerih pomanjkanje že močno maje identiteto mlade slovenske države. Vrata morajo ostati odprta tudi tistim, ki so še nedavno delovali v nasprotju s temi načeli, a zgolj tako, da se temu delu odrečejo, svoje sodelovanje v novi stranki pa izrecno podredijo volilni demokratični metodi in ne principu kvot ali zagotovljenih sedežev v odločujočih organih stranke ipd. (kar je bila recimo zahteva IDS v neuspešnem poskusu združitve s TRS in DSD).

V kolikor bodoče gibanje tega ne bo upoštevalo, mu žal grozi ponovitev fiaska v ZL v letih 2014-17, ko bo spet ostalo zgolj pri

taktičnem volilnem bloku, kjer posamezni centri moči tekmujejo med sabo, ne na podlagi podpore članstva, temveč v namen ohranitve pridobljenih pozicij. V ta namen se je treba izogniti pozivom po oblikovanju nove Osvobodilne fronte¹⁴, ki po nepotrebnem ubira strune patetike in pogrošnega nacionalizma; kot tudi nekakšne Ljudske fronte, torej združitve vseh sil, ki nasprotujejo avtoritarni desnici. Kljub temu, da je slednja ideja na papirju morda privlačna, je ta ob pritegnitvi posameznikov in skupin, ki nimajo razen zavračanja desnega populizma nič skupnega, obsojena na enak neuspeh kot ZL v prejšnji inkarnaciji. Nenazadnje se ne bi bilo slabo opomniti, kako neslavno je propadla prvotna Ljudska fronta v Franciji v letih 1936-38, katere nesposobnost in kratkovidnost je najboljšim namenom navkljub še sama pripomogla k prevladi fašizma v Evropi.

Kot zapisano, je torej za novo stranko poleg enotnosti nujna tako demokratična osnova kot inkluzivnost, ki se naj razteza na vse, ki so pripravljeni delati za ustrezno popravljen obstoječi program ZL. Pri tem je potrebno delovati širokopotezno in ne pustiti uzurpatorjem na populistični "Levici", da nas preglasijo – prehiteti nas pa tako ne morejo, saj se v svojem "avantgardnem" kotičku počutijo udobno, brez potrebe po širitvi ali sodelovanju s komerkoli. Pobudo je nujno predstaviti tako širokopotezno kot velikodušno, s poudarjenim enotnim nastopom, ki slovenski levici izrazito manjka. Pri tem ne smemo zanemariti niti tistih delov etabliranih strank – SD, DeSUS, SMC, nenazadnje tudi SDS, kjer so organizirani številni, ki so po osnovnem prepričanju bolj nagnjeni k levim idejam kot desnim, ki pa v levici doslej niso prepoznali ustreznega institucionalnega okvirja za svojo udeležbo, sploh na podeželju in v malih mestih – ki se s politiko

¹⁴ Kaka je bila demokracija znotraj OF, vsaj od Dolomitske izjave naprej, nam je danes dobro znano. Vredno se je spomniti tudi, da kljub nezavidljivemu položaju danes vendarle nismo pod vojaško okupacijo, kar bi terjalo tako drastično primerjavo.

vodstva ne morejo poistovetiti in si želijo dela v pravi napredni stranki¹⁵. Ta pa mora poleg dejavnega in informiranega članstva nujno imeti tudi močnega in osebno odgovornega predsednika (z raznimi koordinatorstvi se lahko slepijo drugi), ki naj ima potencial k stranki priključiti še druge na levici, ki se, morda tudi zaradi slabe izkušnje z ZL, ne bodo pridružili že ob ustanovitvi.

Zabloda št. 3: Amaterizem

Amaterizem je kronična bolezen slovenske politike, ki presega zgolj levico. Vedno sem se spraševal, kako lahko ljudje pri (poklicnih) politikih trpijo nesposobnost ali očitno nevešče delo, ki ga pri drugih javnih dejavnostih, kot sta zdravstvo ali sociala, ne bi tolerirali.

Tako pa imamo v občinah župane, ki jim kopica pravnomočnih kazenskih obtožnic ne more do živega; v parlamentu poslance, ki bodisi nikoli aktivno ne posežejo v debato ali pa v celem mandatu zgolj berejo izjave, ki jim jih pripravijo drugi; v vladi pa ministre, katerih edina zasluga je lojalnost politični stranki, ki jih je nominirala. Ker ima politika pri nas še iz prejšnjega režima nesorazmeren vpliv tudi na civilno družbo in institucije, ki praviloma ne bi smele biti pod njenim nadzorom, se tak vzorec prenese tudi na velik del upravnega aparata države in paradržavnih ustanov, vse od vrtcev do bolnišnic in narodnih

¹⁵ Če je lahko SD še pred začetkom ekonomsko-finančne krize na državnozborskih volitvah leta 2008 zbrala več kot 30% glasov, je po skoraj desetih letih stagnacije na vseh področjih ekonomije in politike prav gotovo danes toliko večji potencial, da se volilno telo v enakem ali večjem številu zbere okrog levičarske stranke, le v kolikor bi se bila ta sposobna sestaviti. Prav v tem, da se je po katastrofalni vladni politiki v letih 2008-11 velik del volilcev obrnil stran od socialdemokracije in zdaj vedri pri liberalcih ali malih oportunistih Erjavčevega kova, mora videti nova leva stranka največjo priložnost. Ker gradi Levica na istih temeljih, pa uspeha žal ni pričakovati še nekaj volilnih ciklov oz. vsaj do takrat ko se ne bo "Levica" bodisi podrla na lastnih trlih temeljih bodisi pridružila novi levi stranki, česar tudi ne smemo takoj zavrniti, v skladu z zgoraj navedenimi argumenti inkluzivnosti. Veliko je odvisno od tega, ali je trenutno uzurpatorsko vodstvo "Levice" sposobno preživeti nekaj zaporednih volilnih razočaranj, ki jih brez dvoma čakajo.

parkov, s tem pa v hiper-politizacijo, bolje rečeno: hiper-partitokratizacijo vseh delov družbe, ki navadne ljudi tako zelo odbija od politike. Kadar se od vodilnih pričakuje tako boren nivo diskurza, pa kaj boljšega od vojske političnih nameščencev seveda ne moremo pričakovati.

Sumim, da problem presega zgolj dejstvo, da v mladi demokraciji še nimamo izoblikovane tradicije parlamentarizma, saj po poti, po kateri stopamo zdaj, ta tja tudi v bolj odmaknjeni prihodnosti ne bo vodila. Na domala vseh področjih družbenega udejstvovanja smo namreč navajeni sprejeti povprečnost, naj bo to na področju storitev, kot je zdravstvo ali turizem, ali pa glede pomembnih vprašanj države kot je gospodarjenje z državnim premoženjem ali varovanje okolja. K temu je gotovo svoje prispevalo obdobje diktature, ki je osebno izvirnost (kot tudi osebno odgovornost) in vsako izstopanje iz povprečja negativno sankcionirala, po tem principu pa še vedno delujejo vsi državni pod sistemi, od šolstva do javne uprave.

Poslanci, ki niso sposobni svojih stališč sami oblikovati (kaj šele jih zagovarjati), so torej simptom širše bolezni, ki je zgolj z napredkom v političnem udejstvovanju ne moremo premagati, lahko pa k temu brez dvoma prispevamo. Napredna leva stranka bi morala tudi na tem področju dati zgled, da bi se lahko najprej na področju zakonodajne veje oblasti, nato pa tudi drugje, otresli miselnosti iz diktature, da je posameznik pri delu oblasti nepomemben in vsak trenutek zamenljiv. Le čvrsti in razgledani ljudje bi smeli krojiti politiko, ki vendarle daje takt celotni družbi, zato kriza političnega sistema, ki smo ji priča, vedno vodi v širšo družbeno otopelost. K temu pa lahko vodi le večja odprtost političnih strank (te so v vsaki demokraciji nuja, čeprav nikoli preveč ljubljena), skozi sito katere bi se morali kandidati šele prebiti, da bi si lahko izborili pravico kandidirati in nato zastopati svoje volilce. Razlika med takim meritokratskim

izborom politikov in našim, kjer vodstvo stranke nastavlja na kandidatne liste svoje protežirance, se jasno pokaže že v kratki primerjavi nivoja diskurza na seji britanskega in slovenskega parlamenta.

Dejstva, da obstaja tudi pri nas velika potreba po bolj pristni in strokovni politiki, se etablirane stranke same zavedajo, ko s tem početjem puščajo veliko odprtega prostora za nastop novih akterjev, ki vsake toliko nastopijo pod zastavo čiste politike in etabliranim strankam (začasno) odščipnejo del volilcev in pozornosti. Tudi zato je slovensko politično polje tako nestanovitno in podvrženo skoraj nezdravemu ciklu rojstev in pokopov novih strank.

Problem pa nastopi v tem, da je to nenehno iskanje novih alternativ usmerjeno skoraj izključno v nove obraze, ne pa tudi v nove pristope k politiki. Prepričanje o koristnosti, celo nujnosti konstantnega menjavanja politične elite, skupaj s strankami, je zakoreninjeno v nerazvitih demokracijah, kjer mislijo, da se bodo s tem cepili proti možnosti ponovnega vzpona nedavno premaganega totalitarizma, kar pa nujno ne drži.

Politična znanost je skoraj enotnega mnenja, da stabilnost institucij, kamor spadajo stranke, nenazadnje pa tudi posamezni politiki, pomembno pripomore k stabilnosti sistema in zaupanja v demokracijo. Poleg tega pa imajo države, ki vsakih nekaj let zamenjajo celotno politično garnituro, slabše izhodišče za uveljavitev svojih zunanjepolitičnih, tudi ekonomskih, ciljev proti drugim mednarodnim akterjem.

Iskanje novih političnih opcij tako ni usmerjeno v zapolnitev vrzeli v trenutnem političnem spektru, saj je ta že dovolj zapolnjen (s pojavom "Levice" je zapolnjeno tudi mesto "ekstremne levice" v folklori novinarskega besednjaka), temveč izključno v nove ljudi, ki bi zavzeli mesto tistih starih, ki so se po enem mandatu že iztrošili. To nas ne sme presenetiti, saj nove

stranke ob prvem nastopu za kandidate izberejo posameznike izključno po kriteriju neškodljivosti vodstvu in ne po potencialu prispevati k političnemu procesu, kar se nadaljuje tudi, ko je stranka na vladi.

Neslavno vodstvo v tem fenomenu nosi na desnici SDS, kjer se razen udarne falange, ki jo lahko preštejemo na prste ene roke, prihajajo ostali poslanci na seje DZ le spočit ali pa uganjat burkaštvo za svojo pravoverno publiko, abonirano na TV SLO 3. Na liberalnem polu pa je štafeto od Jankovićeve PS prevzela SMC, ki je svoje poslance nabrala deloma med politično nepismenimi akademiki (s tem so lahko upravičili sloves stranke strokovnjakov) ali pa med ljudmi, poznanimi v svojem lokalnem okolju, a brez vsakih političnih referenc, kar vodstvu tako ali tako ustreza, saj jim s tem ostanejo povsem nenevarni.

Tudi nominalno leva SD se poslužuje enakih prijemov. Na kandidatnih listah se lahko znajdejo le dovolj prilagodljivi, ki se niso pregrešili zoper vodstvo stranke ali zgolj zoper tega ali onega v lokalnem odboru, kot nam potrjuje usoda sicer sposobnih parlamentarcev J. Vebra ali L. Jurija pred nekaj leti.

Težko si predstavljam, da bi devet desetih poslancev v trenutni sestavi DZ lahko prestalo konkurenčne primarne volitve, ki jih pred splošnim volitvami v čedalje večjem številu uvajajo stranke ne le v anglosaškem svetu, temveč tudi v demokratičnih kontinentalnih državah, denimo v Franciji.

Posebne vrste amaterizem pa zadnjih nekaj let gledamo v vrstah poslanske skupine ZL in zdaj "Levice". Ker je poslanska skupina dovolj majhna in dovolj ideološko zaslepljena, v njej ni takih, ki bi prišli na seje zgolj dremat, nasprotno, vsak je prevzel vlogo dogmatičnega dobermana na svojem "področju". Igralka V. Tomić je tako postala strokovnjakinja za mednarodne odnose,

sociolog F. Trček za poslovnika DZ, pri čemer se v burkaštvu meri z najbolj primitivnimi desničarji, fdv-jevec M. Kordiš pa se zdaj spozna že na vse od delavske zakonodaje do varstva okolja.

L. Mesec kot samoimenovani vodja te skupine pa vse svoje delovanje bolj kot v vsebino usmerja v PR, pri čemer je opustil svojo prvotno podobo nadebudnega študentskega politika z vlogo majhnega Ceaușescuja. V prvem obdobju so njegovi nastopi tudi vedno izzveneli bolj v duhu zadnjih parol Sirize in nekega amorfnega internacionalizma kot pa trenutnih razmer pri nas. Ko je postalo jasno, da je Siriza usmerjena izključno v Grčijo in da je bila evropska levičarska solidarnost zgolj slepilo, je tudi IDS s svojim vodjo na čelu obrnila ploščo in se posvetila le še izgradnji svoje majhne diktature na slovenski levici. Kakšne so posledice tega, lahko dobro vidimo danes na pogorišču nekdanj obetavne ZL.

Kot že zapisano, je k temu največ pripomogla mizerna pripravljenost na odgovornost poslanske funkcije, ki jo lahko očitamo prav vsem članom poslanske skupine ZL ob izvolitvi, z izjemo g. Hanžka. Kader iz IDS, ki je kmalu prevzel vso notranjo organizacijo in zunanje zastopanje poslanske skupine, je tako svoj svetovni nazor črpal izključno iz preživete levičarske literature boljševidistične provenience in iz občutka potrditve, ki mu jo je dalo povezovanje z drugimi anarho-socialističnimi strankami po svetu. S prebojem v parlament pa so vsi navedeni, po pravi slovenski navadi, izgubili vsako potrebo po tem, da bi še kdaj koga vprašali za nasvet, pri čemer jim za razliko od etabliranih strank pod prste ni gledal nihče, tudi vodstvo stranke/koalicije ne. Oni sami so postali stranka in članstva zato sploh niso več potrebovali. Ob tem se nam nehote v misli prikličejo Cankarjeve besede o stanju slovenske levice pred dobrim stoletjem, ki se danes ponavlja ne kot tragedija, temveč

kot farsa: "Narod ni videl stranke, stranka ni videla naroda."¹⁶

V tej maniri še naprej životari "Levica", ki se pod vodstvom vodilnih uzurpatorjev omejuje na ponavljanje klasičnih levičarskih public, ki bi jih lahko z enakim uspehom prodajali v Mongoliji ali v Paragvaju - kot so nacionalizacija, revolucija in podobno, in se s torej usmerja izključno v PR, ne da bi se najprej lotila resne analize stanja v državi ali pa vsaj pričakovanj naprednih volilcev, ki so jih postavili v parlament. S tem se njihovo vodstvo ne le smeši, temveč odbija od sebe velik del volilnega telesa, ki bi jim bil ob bolj resnem pristopu pripravljen prisluhniti in slej ko prej tudi na volitvah zamenjati liberalni tabor za naprednega.

Namesto da bi poslanska skupina ZL v tem mandatu resno preučila finančno krizo, ki je razgalila šibke temelje slovenskega gospodarstva in zahtevala kaznovanje bivših političnih elit, skupaj s predlogom za dolgoročno ekonomsko strategijo, ki naj temelji na domačem lastništvu poglavitnih dobrin; ter vzela pod drobnogled bančni sistem pod naravnost kriminalnim vodstvom g. Jazbeca v zadnjih letih; in v zvezi s tem oblikovala predloge glede reforme trga dela skupaj z državnimi spodbudami zaposlovanju mladih; zdravstva, sodstva (tu "Levica" s svojim molkom naravnost ščiti porazno delujoča sistema, ki si jih je prilastila liberalna sredina) in javne uprave, vključno z diplomacijo; je ta večino energije usmerila v teme kot je (zgolj deklaratorna) pravica do pitne vode, pravice istospolnih ali pa enostransko izdajala zahteve po npr. višanju minimalne plače ali po participaciji delavcev pri upravljanju podjetij brez vsake organizirane politične akcije, s tem pa jih tudi sama obsodila na propad.

¹⁶ Predavanje na strokovnem zborovanju slovenskih slavistov, 20.4.1918 v Trstu. Ivan Cankar, O iš enje in pomlajenje, Zbrano delo (ZD), XXV, str. 239

Kljub temu, da gre za pomembne teme, pa te niso urgentne za bistvo države, ki je vse od začetka finančno-ekonomske krize čedalje bolj ogroženo. Slovenska država in gospodarstvo, ki jima ob kakem bodočem večjem zunanjem šoku grozi popoln kolaps, potrebujeta sklop nujnih ukrepov, tega pa slovenska levica do zdaj ni znala nasloviti in se raje še naprej ukvarja z lansiranjem všečnih, a kozmetičnih sprememb zakonodaje, to pa počne tako nespretno in brez zaslombe kjerkoli drugje v politiki, da so te že vnaprej obsojene na neuspeh, česar se vodstvo dobro zaveda, a s tem še naprej nadaljuje, saj tako vsaj izpade napredno in udarno v večernih poročilih, kar je očitno njihov edini cilj.

Poslanska skupina ni v svoje delo nikoli pritegnila kakega strokovnjaka izven sfere njihovega lastnega *brain trusta* na FDV, sploh pa ne koga, ki bi imel s kompleksnimi sistemi ekonomije, bančništva, pravosodja ali zdravstva kake izkušnje (ki bodo bodoči resni napredni stranki krvavo potrebni!) To bi jim bilo povsem odveč, ko pa najdejo vse resnice le v svoji pravoverni interpretaciji klasikov marksizma, ki jih ne nameravajo prikrojiti sedanjosti ali specifik naše države, saj bi bilo kaj takega že krivoverstvo.

S tem pa posredno zgolj podpirajo katastrofalne razmere, ki vladajo v našem zdravstvu in sodstvu, da ne omenjam klečeplazenja v zunanji politiki, ko se zgolj deklaratorno opredelijo za take puhlice kot je "večja avtonomija sodnikov", "delujoče javno zdravstvo" ali pa blažje nezadovoljstvo z arbitražo, ne da bi se zmogli konkretno opredeliti do podstati vsakega od teh problemov in poiskati rešitve, ki presegajo zgolj všečno izjavo za javnost, katere edini namen je utrditi videz levičarstva.

Vsaka resna leva stranka bi se morala zavedati, da ima Slovenija globoke probleme, ki jih vse od spremembe političnega sistema ni resno naslovila. Prva med temi je gotovo delovanje

gospodarskega sistema: od delovanja bančnega sistema (ki je že lep čas v službi mednarodnega kapitala in ne slovenskih delavcev in delodajalcev), do vprašanja strateškega lastništva v pomembnih panogah in reforme pokojninskega in zdravstvenega sistema, ki se ga neposredno dotikata. K temu sodi še dolgo zamujena reforma pravosodja in javne uprave, nenazadnje pa tudi profiliranje Slovenije v mednarodnih odnosih, ko se zdi, da je država navzven že dolgo brez vsakega pravega glasu ali teže – sploh v EU, ki bi morala biti primarni forum uveljavljanja slovenskih interesov.

Poslanska skupina ZL je na vseh teh področjih iniciativo povsem spustila iz rok, kot tudi drobnogled nad delom vlade, in se je omejila na samozadovoljno nergaštvo in ponavljanje sloganov.

To se sicer povsem sklada z miselnostjo vodstva IDS, da je potrebno ustvariti videz naprednjaštva ne da bi se bi jim bilo za to treba tudi potruditi. S tem so lepo zapolnili pozicijo "ekstremne levice" v mislih velikega dela javnosti in medijev kot proti-pol čedalje bolj skrajni ekstremni desnici pod vodstvom SDS. Dosegli so, da se na njihova stališča gleda kot na kanon socialistične levice pri nas, s tem pa so zasedli manjkajočo vlogo v folklori slovenskega političnega prostora: desnica reče nekaj neumno ekstremnega, leвица reče nekaj obratno neumno ekstremnega – torej mora biti še najbolj razumno to, kar predlaga liberalna sredina¹⁷.

Pri takem neumnem nastopanju neslavno prednjači prav glavna propagandistka avantgardne skupinice IDS, ga. Tomić, ki je svoje pretekle izjave o potrebi po deportaciji beguncev nazaj na vojna žarišča¹⁸ nadgradila z vztrajno in skoraj fanatično podporo

¹⁷ Kot recimo povsem nerazumno napadanje spomenika žrtvam totalitarizmov pri nas, kjer se so se odzivi poslanske skupine ZL po primitivnosti in politični nepismenosti lahko kosali z revanšistično in odkrito prokolaborantsko kritiko, ki je prihajala od SDS. Več o odnosu do preteklosti v nadaljevanju.

¹⁸ Mladina (2017) Slovenija nad vsem, 17.2.2017.

avtoritarnemu režimu v Venezueli¹⁹, kakršnega bi si očitno tudi sama želela vpeljati pri nas.

S takim delovanjem sta uzurpatorja slovenskega naprednega gibanja še največjo uslugo naredila etablirani liberalni politiki. Sredina pri nas dobro ve, da lahko uspeva zgolj z glasovi tradicionalno levih volilcev, ki cerarjancev ne bi nikoli podprli, če bi obstajala enotna, narodno samozavestna leva stranka, zato jim še najbolj ustreza, da ostane levica sprta in z zgolj simbolnim zastopstvom v parlamentu, ki se naj še naprej krega z avtoritarno desnico, s katero jo lahko (ne povsem neutemeljeno) pred javnostjo brez težave potisnejo v isti koš po prej navedeni formuli.

Take vrste prepotenten, a vsebinsko povsem prazen amaterizem je seveda še dosti hujši od tistega, ki ga vidimo v glasovalnih strojih SMC in SDS. Oni vsaj vedo, da je njihova nadaljnja kariera v politiki povsem odvisna od računice vodstva stranke, medtem ko so se diletanti kova L. Mesca in V. Tomić *de facto* kar sami ustoličili za vodstvo naprednega gibanja, ki ga bosta s svojo nesposobnostjo v ne preveč oddaljeni prihodnosti tudi razbila, da se bo moralo šele ponovno sestaviti kot daljnega leta 1920, ko sta pete odnesla tista druga dva uzurpatorja – žal ne preden sta naredila toliko škode, kot sta jo pač lahko.

Nauk ostaja, da je potrebno slovenski politični prostor osvežiti ne vmes, le z novimi obrazi, ki bi se naj rinili v špranje že tako natlačenega političnega spektra, temveč bi morali etablirano politiko nadomestiti od zgoraj – z višjim nivojem dela ob upoštevanju načela demokracije, sposobnosti in osebne odgovornosti.

¹⁹ Nova24tv.si, <http://nova24tv.si/slovenija/se-je-violeti-tomic-povsem-zmesalo-medtem-ko-obupani-venezuelci-rusijo-svojega-diktatorja-je-za-poslanko-zl-tamkajsni-komunizem-vzor/>.

Zabloda št. 4: Nekritičen odnos do revolucije in diktature

Medtem ko so bili prvi trije sklopi posvečeni predvsem vprašanju organizacije in metod dela, ki se pričakuje od resne napredne politične stranke, ki si je želimo v prihodnosti (enako pa velja tudi za vse druge stranke, ne glede na politično orientacijo), se moramo posvetiti tudi nekaterim vsebinskim vprašanjem, ki bi morala predstavljati jedro programa nove slovenske levice. Štejem, da so to predvsem vprašanje gospodarstva, vprašanje nacionalnega in vprašanje zunanje politike. Kot četrto bi lahko dodal še vprašanje spremembe političnega sistema, ki v sedanji obliki deluje sorazmerno slabo, kar pa je zadeva srednjeročne narave in z vprašanjem trenutne reorganizacije slovenske levice ni v neposredni zvezi, zato ga tu ne obravnavam.

Glede na to, da je Slovenija šele nedavno izšla iz dolgega obdobja režimov bolj ali manj avtoritarne državne oblasti in omejenih političnih pravic posameznika, nazadnje komunistične diktature v letih 1945-90, ki še vedno meče senco na slovensko politiko in družbo, je nujno, da najprej povemo nekaj o zmedi, ki glede tega vprašanja vlada na slovenski levici.

Na histerijo skrajne desnice, ki ji nikakor ni v interesu, da bi se državljanski spor iz časa druge svetovne vojne pri nas sploh kdaj podel (namenoma sem zapisal podel, saj v trenutnem ozračju ne moremo pričakovati, da se bo povsem končal, ko pa je desnici preveč prikladen kot orožje v političnem boju), se levica nikoli ni znala pravilno odzvati.

SD je že v devetdesetih letih sprejela resolucijo, s katero je obsodila diktaturo, ki jo je vodila njena predhodnica, kar pa je

ostalo brez otipljivih posledic na delovanju bodisi te stranke bodisi drugih na levisi. Občutek je, da so take in podobne izjave zgolj posledica pritiska od drugod in ne izraz prave volje, s tem pa bi naj zadovoljili napade desnice, ne da bi se bilo levisi treba preveč zamisliti nad svojo lastno vlogo v diktaturi in kasneje.

Levisi je tako povsem ustrezalo, da se vprašanje sramotnih povojnih pobojev nikoli ne zaključi s sodnim in političnim epilogom, žrtve pa primerno pokoplje (niti ni podprla povsem sprejemljivega predloga NSi o tem vprašanju, ki bi lahko onemogočil nadaljnjo hujskaško politiko SDS).

Velika napaka je, da levica čas vojne še vedno gleda čustveno in kot da je sama neposredno vpeta v dogodke pred sedemdesetimi leti, kar je evidentna neumnost. Po drugi strani pa je treba priznati, da so tudi udeleženci NOB, voljno ali ne, prispevali k vzpostavitvi povojne totalitarne diktature, ki je zlorabila njihov patriotizem, ne bistveno drugače kot so voditelji kolaboracije zlorabili tradicionalizem tistih mladeničev, ki so jih nanovačili za boj ob boku okupatorja. Njim (ne pa tudi njihovim voditeljem) tako levica ne bi smela odrekati njihovega patriotizma in jim še dolgo po smrti delati krivice z odrekanjem primerne pokopa in obeležja – korak v tej smeri je tudi nedavno postavljen spomenik v Ljubljani, kljub besnim napadom ekstremistov obeh polov. Nenazadnje nimamo večje pravice zanikati trditev desničarskih apologetov, da so domobranci padli za domovino, kot pa reči, da so se partizani borili za demokracijo.

Na vseh straneh pa ostaja madež nezmožnosti skupnega nastopa proti brutalnemu in etnocidnemu okupatorju, ki so ga ne glede na ideološke razlike politični rivali zmogli recimo v Franciji, na Norveškem ali pa celo na politično bistveno manj razvitem Kitajskem. Svoj del krivde si mora gotovo pripisati tudi partizanska stran in tisti, ki se z njo danes identificirajo.

To nam daje misliti, da smo Slovenci, kljub vtisu o resnosti in

umirjenosti, v resnici nagnjeni k političnim ekstremom in fanatizmu. Dejstvo je, da so si Slovenci takoj po vstopu v prvo Jugoslavijo od vseh narodov najbolj prizadevali za kulturno in narodno združitev v nov jugoslovanski narod, ki bi pomenila konec naše samobitnosti; po revoluciji ni bilo bolj zvestih privrženecv boljševizma (več avtorjev potrjuje, da policijski režim po vojni nikjer v Jugoslaviji ni bil tako oster kot v Sloveniji; tu tudi skoraj ni bilo opozicije kot denimo v Črni gori ali na Hrvaškem); po vstopu v EU pa ne bolj zagrizenih učencev ordoliberalnega Zahoda, kar potrjuje tudi dejstvo, da ni nobena država članica privolila v tako dramatične koncesije Evropski komisiji (glede odprodaje večine bančnega sistema v tuje roke, razlastitve lastnikov podrejenih obveznic ali zmanjšanja primanjkljaja) kot Slovenija v letu 2013, tudi tiste države, ki so bile pod diktatom t.i. trojke ne.

Na žalost se vsiljuje misel, da če bo kdaj EU od nas zahtevala – namerno pretiravam – sečnjo vseh gozdov, tega našega velikega naravnega bogastva, se bomo še trkali po prsih, češ koliko lesa imamo naenkrat za izvoz.

Upoštevajoč ta nesrečni zgodovinski trend, bi se morala slovenska politika, leva pa prav posebej, zavedati, da je ponovno bojevanje državljankega spopada zgrešeno in celo nevarno, saj s tem ustvarja nov prepad med nami, kar je slabo znamenje za možnost skupnega nastopa ob naslednji krizi, ko bo slovenska država postavljena na preizkušnjo od drugod. Pomiritev državljankega spora je torej ključnega pomena za vso politiko, za levo pa toliko bolj, saj se ta večinoma identificira z zmagovito stranjo v vojni – s tem pa neogibne pride tudi večja odgovornost pa iztegnitvi roke sprave premaganemu in popravi krivic, za katere si mora odkrito priznati, da jih je tudi sama pomagala ustvariti. Seveda z mislijo na to, da je pomen vsega tega predvsem v prihodnosti in ne v preteklosti

Kar se tiče konkretnih prestopkov iz diktature je treba dosledno upoštevati načelo individualne odgovornosti, česar pa naše sodstvo tudi glede v nebo vpiljočih zločinov, kot so bili zunajsodni poveljni poboji, ni zmoglo, dokler so bili nekateri akterji še živi, na kar je levica molče, a s tihim odobravanjem pristala.

Kar pa se tiče sodelovanja predstavnikov bivšega režima v pluralni demokraciji, bi bilo proti temeljnim postulatom le-te, da bi jim mogli odreči pravico sodelovanja, naj bo v politiki ali drugje v javni sferi, kot to licemerno ponavlja desnica z zahtevo po lustraciji. Res bi politična higiena takrat zahtevala, da ne prevzamejo ključnih funkcij v mladi demokraciji, za kar pa je po četrto stoletje razprava žal prepozna.

Sploh pa je poudariti, da je večina komunističnih politikov in takozvanih rdečih direktorjev kaj hitro prestopila v vrste novopečenih kapitalistov, ki so si v ordoliberalni orgiji privoščili temelje slovenskega gospodarstva, tudi tiste, ki so iz poloma diktature izšli v dobrem stanju. S tem pa so se pridružili prav tistemu nauku, ki ga zagovarja tudi slovenska desnica (tako skrajna SDS kot tudi NSi, ki je svoja stališča glede nekaterih družbenih vprašanj precej normalizirala, glede ekonomije pa je zavila v še večji desni, skoraj libertarni ekstrem), pri čemer desnico moti le to, da niso del njihovega interesnega omrežja.

V tem vprašanju sta liberalna sredina in desnica pravzaprav soglasni, spor pa le navidezen; pravo nasprotje obstaja med desno-liberalnim hayekovskim pogledom na državo in kapital ter levim, keynesianskim, ki ga pri nas zagovarja le še bivša ZL, medtem ko ga je SD že nekaj časa nazaj opustila in se pridružila sredini.

V tem delu bi se morala torej prava levica v javnosti bolje

profilirati kot edina politična opcija, ki se bori za socialni in nacionalni korektiv kapitalizma in to ne v skladu z boljševisko doktrino, temveč keynesiansko logiko prvih povojnih desetletij, kot se je razvila v zahodni Evropi, pri tem pa je domače lastništvo proizvodnih sredstev in vodilnih podjetij industrije ključnega pomena. Skupaj s prizadevanjem za dokončanje demokratičnega družbenega ustroja države, ki se naj odrazi tudi v strankarskem življenju, bi moral biti to temelj bodoče leve alternative, ne pa pogrevanje posameznih delov planskega gospodarstva in totalitarne države. Ker so očitki v tej smeri stalnica desne propagande, je nujno, da se nova leva stranka takoj opredeli do tega vprašanja in se s tem oddalji tako od socialdemokracije, ki kot vedno sedi na dveh stolih, in "Levice", ki se prav po otročje oklepa ikonografije in idej iz diktature in pri tem vzbuja simpatije predvsem tistih, zlasti mlajših volilcev, ki so imeli to srečo, da je niso občutili na lastni koži.

L. Mesec je na predvolilnem soočenju leta 2014 (povsem pravilno) na ogorčenje etablirane levice obsodil njihovo izkoriščanje partizanskih simbolov in čustev v politične namene, ko pa se je v kratkih treh letih tudi sam povsem moralno izčrpal, je skupaj z vodstvom stranke začel še sam sodelovati v enakem početju. Od "Levice" razen razkazovanja rdeče zvezde ne moremo pričakovati odrasle razprave o državljanski vojni ali pripravljenosti na pomiritev strasti, ki jo država tako potrebuje. Šele takrat bomo namreč lahko v Sloveniji govorili ne le o politiki, temveč tudi o *polisu* – zreli politični skupnosti, kjer boj za oblast poteka na podlagi individualne sposobnosti in ne na klanski ali kaki drugi napol-mistični pripadnosti, določeni po rdeče-beli ločnici.

Toliko o družbeni in gospodarski dediščini NOB na politični diskurz levice. Ostane pa še vedno nacionalna komponenta

narodnoosvobodilnega boja in diktature, ki je sledila.

Levica se mora, prvič, otresti občutka, ki ji ga vsiljuje desnica, da mora v zagovoru upora med vojno zagovarjati tudi povojno diktaturo, saj vprašanji v resnici nista tako povezani kot se danes vsiljuje. Drugič, pa se mora, sploh zdaj, ko ljudi, ki so v dogajanje med vojno aktivno posegli, skoraj ni več, počasi sprejeti drugo svetovno vojno kot zgodovinsko danost in ne kot aktualen spopad, ki bi ga bilo treba vsak dan ponovno bojevati na političnem parketu.

Nujnost upora etnocidnim okupatorjem slovenskega ozemlja med vojno je tako samoumevna, da je levica ne sme pozabiti, sploh pa ne pred čedalje bolj pro-fašističnim besednjakom desnice, toda bolj kot v namen pogrevanja - vsekakor nesrečnega poglavja - naše zgodovine, v namen opomina na nujno po enotnem nastopu proti negativnim političnim pojavom od zunaj, sploh proti nemško govorečemu delu Evrope, od koder naši kraji tradicionalno sprejemajo družbene novosti.

Slovenska politika takega enotnega nastopa v času najhujše gospodarske krize v letih 2012-14 ni bila zmožna: sredina je diktat tujine sprejela v obliki notranje zakonodaje, desnica pa je pred tem kar sama vabila Evropsko unijo pod nemškim diktatom k neposrednemu posegu v naše notranje zadeve!²⁰

Žal je bila v letih 2012-14 prava levica šele v povojih, titularno levi SD in PS pa sta rade volje sodelovali pri mesarjenju slovenske države in gospodarstva, pri čemer SD nadaljuje še pod trenutno vlado od leta 2014 naprej.

Na tem primeru vidimo, da so vrednote narodnoosvobodilnega boja relevantne ne v vojaškem ali sentimentalno-nacionalističnem smislu, temveč v trenutkih kot je bila gospodarska kriza, ko je pod malignim pritiskom od zunaj

²⁰ Mladina (2013) Klicanje trojke, 30.10.2013, dostopno na: <http://www.mladina.si/150111/klicanje-trojke/>.

potreben skupen nastop v namen ohranitve biti težko priborjene slovenske države, nikakor pa ne za potrebe dnevnopolitičnega boja ali še manj zagovarjanja diktature.

Zabloda št. 5: Zavračanje kapitalizma

Nelagoden odnos, ki ga ima velik del na levisi do kapitalistične oblike proizvodnje in menjave v sodobnem gospodarstvu, je do določene mere povezan z vprašanjem odnosa do revolucije in diktature, kar je nujno razrešiti v enem sklopu.

Tudi če sprejmemo izhodišče, da je bilo socialistično samoupravljanje nekako bolj naše (nenazadnje si ga je izmislil Kardelj), liberalni kapitalizem pa nam je bolj ali manj vsiljen kot neželena posledica osamosvojitve, to še vedno ne pomeni, da je centralizirano plansko gospodarstvo objektivno kaj bolj primerno za ureditev premoženjskih razmerij v družbi kot kapitalistično, ki temelji na zasebni lastnini.

Prav narobe, sistem zasebne lastnine se je preko različnih zgodovinskih obdobj izkazal za bolj učinkovitega pri alokaciji in distribuciji osnovnih proizvodnih sredstev, tako na individualni kot na nacionalni ravni, medtem ko se ima socialistično plansko gospodarstvo po začetnih uspehih navado ob soočenju z zunanjim šokom zreducirati na enakosti v bedi, kot nam prav te dni lepo kaže primer Venezuele, ta "svetilnik" uzurpatorjev v "Levisi".

Podobno kot je zgrešeno usmeriti politični sistem v tiste najbolj povprečne oz. najbolj poslušne, kot je to še iz časa diktature navada v etablirani slovenski politiki, je prav tako narobe gospodarski sistem obračati po potrebah najmanj, ne najbolj produktivnih. Po tej plati bo zasebna lastnina in svobodna

gospodarska pobuda na dolgi rok vedno prevladala nad centraliziranim planiranjem, ki običajno ne more uspeti brez ogromnega upravnega birokratskega aparata in avtokratske izvršilne oblasti.

Seveda tistih na levici ni potrebno prepričevati, da ima nereguliran, *laissez-faire* kapitalizem ogromne človeške stroške, vse od dohodkovne neenakosti do drastične razlike v priložnostih različnih skupin ljudi in mladih prav posebej. Tega ne zagovarjam, toda čutim se dolžan ponovno poudariti potrebo po vztrajanju pri liberalno-demokratični ustavni ureditvi skupaj s kapitalističnim gospodarskim sistemom, čeprav s popravki, saj je opazen trend na slovenski levici, da se skupaj z ekscesi ordoliberalizma odpiše kar celoten politično-socialni ustroj družbe kot se je razvil v zadnjih dveh stoletjih, kar pa gre že nevarno blizu tendencam vzhodnih trdorokcev, od Orbána do Putina.

Le z nejevero lahko gledamo, kako "Levica" pod vplivom tujih gibanj kot so Podemos ali Corbynovi izolacionistični laburisti (žal pa ne tudi veliko bolj premišljenega gibanja okrog B. Sandersa v ZDA!) navdušena drvi v odkrito občudovanje avtokratizma in državnega monopolizma na vseh družbenih področjih, in misli, da bo predmoderno, iliberalno desnico premagala z uporabo njenih lastnih nedemokratičnih metod. Pri tem pa se kitijo s socialisti, rdečimi zvezdami in se nazivajo s tovariši, ne da bi se dobro zavedali, kaj sploh želijo doseči, z nasilno retoriko pa mlado napredno gibanje zgolj uničujejo za več let naprej.

S tem, da slovenska levica išče gospodarske rešitve skoraj izključno izven okvira kapitalizma, ne le da ne prispeva k rešitvi današnjega problema, temveč izgublja vsak stik s politično realnostjo pri nas, pri tem pa pobudo namerno prepušča ordoliberalni sredini in pro-korporativistični desnici.

Skoraj neverjetno je, da moramo po le četrto stoletje demokracije nekatere spet opominjati na grozljive posledice etatistične diktature pri nas, ki se je posluževala gospodarskih prijemov, ki jih danes zagovarja "Levica". Zadostuje naj zapis besed Arthurja Koestlerja, nekdanjega nemškega komunista, ki je razočaran spoznal, kot bodo nekoč naši ekstremisti: "Dejanska alternativa, pred katero stoji svet, ni v izbiri med socializmom in kapitalizmom, temveč v rešitvi nekaterih vrednot humanizma in demokracije ali izgube teh vrednot."²¹

Ponovno poudarjam, da mora bodoča leva, napredna stranka vse to vzeti v poštev, da še sama ne ubere bližnjice, ki se je poslužuje "Levica," ki se je od začetnega zavzemanja za hiperdemokratizacijo obrnila k stalinski dogmatiki, ki bi, če bi kdaj sodelovala pri oblasti, hotela ponovno uvesti državno narekovano gospodarstvo, pri tem pa se zgledovati po državah kot so Bolivija, Venezuela in Kuba.

Gotovo je, da se politično in zgodovinsko nepodkovan človek, ki po navidezni stabilnosti nekdanje diktature zdaj že nekaj deset let opazuje postopno propadanje našega državno-ekonomskega sistema, v anketi javnega mnenja z lahkoto opredeli za vrnitev v socializem raje kot vztrajati v današnjem stanju. Po drugi strani pa se ne zaveda, da se je družbeni dohodek na prebivalca v istem času potrojil²², življenjska raven se brez izjeme na letni ravni dviga²³, da se je povprečna življenjska doba zvišala za več kot sedem let²⁴, neto demografski saldo pa se je po več desetletjih

²¹ A. Koestler (1986) Mrk opoldne, Mladinska knjiga, Ljubljana.

²² Vir: surs.si.

²³ Human Development Report 2016, http://hdr.undp.org/sites/all/themes/hdr_theme/country-notes/SVN.pdf [v angleškem jeziku].

²⁴ Glej op. št. 22. Za vzhodnoevropske države, ki etatističnega modela upravljanja niso zamenjale za demokratično-kapitalističnega, to ni značilno, kot so Rusija, Ukrajina, Moldavija, Srbija, ki vse beležijo vztrajno negativno demografsko rast.

negativne rasti ustavil in zdaj beleži zmerno rast,²⁵ kar bi vrnitev planskega gospodarstva skoraj gotovo ogrozila.

Predvsem pa ima kapitalistični način proizvodnje to prednost, da za razliko od planskega ne more obstati brez osnovnih postulatov pravne države, utemeljene na ustavi in zakonih, kar je mladi slovenski demokraciji od vsega najbolj potrebno. Enako sicer trdi liberalna sredina, kar pa težko uskladimo z njihovimi "dosežki" odkar so prevzeli oblast: s sprejemanjem zakonov po hitrem postopku v korist enega konkretnega tujega investitorja (Magna) ali z odprodajo večine bančnega sistema zgolj na namig Evropske komisije brez ustrezne strokovne in javne razprave ali analize, kake posledice bo to imelo za realno gospodarstvo (NLB, NKBM).

Slovenska levica je torej pred skoraj edinstveno nalogo, da *zavaruje* tiste pridobitve kapitalizma in demokracije v zadnjih letih, ki gredo v smer večje svobode posameznika in narodne suverenosti, in sicer pred liberalno sredino, ki pozna le religijo trdega liberalizma, ne glede na nacionalni interes, in korporativistično desnico, ki ji je bila gospodarska politika vedno sekundarna cilju izgradnje avtoritarne države po vzhodnem zgledu.

Pametno državno gospodarstvo tako po eni strani nadzoruje in izvršuje pravila med gospodarskimi subjekti kot je prepoved kartelnega dogovarjanja in varstvo potrošnikov (sicer zdaj večinoma v rokah EU), po drugi strani pa zagotavlja osnovne interese države z lastništvom v nekaterih ključnih panogah kot je prometna in energetska infrastruktura, bančništvo in nekateri sektorji industrije.

Sredinski in desni pol naše politike, skladno z že pojasnjeno nagnjenostjo slovenske mentalitete k pretiranemu podrejanju

²⁵ Ibid.

trendom, ki prihajajo iz trenutnega centra moči v tujini, teži ne k vzpostavitvi Paretovega optimuma v državnem gospodarstvu, temveč k popolni odprodaji vsega vrednega in profitabilnega, saj lahko po njihovem nauku le to privede do ločitve neželenega poseganja države v svobodni gospodarski tok. Taka politika je jasno na dolgi rok samomorilna in predstavlja odklon od naših lastnih gospodarskih tradicij, ki so zadnjih sto let slonele na domačem obvladujočem lastništvu ključnih panog in industrij.

Demokratski socialistični keynesianski princip mora vsaka upoštevanja vredna napredna sila pri nas združiti s krekovskim združniškim, ruralnim principom, sicer nujno zaide bodisi v rigidni etatizem bodisi v avtoritarni korporativizem, ki ga danes prevladujočemu uvoženemu anglosaškemu liberalizmu nasproti ponuja desnica.

Poleg tega pa država odprodaja svoje deleže tudi v ne-ključnih panogah kot so turistična industrija, prehrabena industrija in trgovske verige, kar ob sočasnem padcu v kupni moči in zmanjšanju narodnega bogastva nujno pomeni, da so tudi tu kupci tujci. Na ta način bo v nekaj letih vso premoženje, ki je bilo še iz prejšnjega sistema skupno, od česar je pobirala dobiček država, prešlo v tuje roke, kupnina pa bo še prej kot v enem vladnem mandatu izpuhtela za servisiranje obresti na kredite, ki jih je država prisiljena najemati po obrestnih merah, katerih višina je spet odvisna od dnevnega razpoloženja bonitetnih agencij, ki jih podpira anglosaški kapital (vsaj dokler EU ne uredi svojega bančnega sistema, kar pa je pod velikim vprašajem).

Komu to koristi, seveda ni težko ugotoviti: nemškemu kapitalu in politiki, ki je zadnjo krizo izkoristila za prevzem vodilne vloge na kontinentu brez ustreznega zmanjšanja demokratičnega deficita na ravni EU – ter seveda njihovim domačim zaveznikom. ZL je glede vsake od odprodaj protestirala, včasih tudi na ulici, kar pa je bilo v javnosti komaj opaženo. Po drugi strani pa ni

nikoli ponudila kakega systemskega pogleda na vprašanje popolne erozije gospodarske suverenosti države, ki smo mu priča v zadnjih letih.

Kot možno alternativo ta namreč vedno potegne iz rokava enostranski poseg države v obliki nacionalizacije (s čimer bi prekršili pravo EU, h kateremu smo vendarle zavezani) ali ponovnega odkupa industrije (po seveda bistveno višji ceni). Nikoli pa se ne vpraša, ali ni problem predvsem v tem, da je zavožena politika od leta 2004 naprej prispevala ne le k temu, da je bila država prisiljena dezinvestirati, temveč predvsem, da je tudi zasebno gospodarstvo pristalo na kolenih. V svoji slepi zaverovanosti v etatizem, nikomur ne pade na pamet, da je v kapitalizmu nujno spodbujati nastanek zasebnega premoženja, ki naj prevzame lastništvo nad tistim delom gospodarstva, kjer državi lastništvo ni v interesu. Kje so torej slovenski konglomerati, slovenske banke ali pokojninski in naložbeni skladi, ki bi lahko odkupili nekdanje državno premoženje?

Odgovor je enostaven: ni jih. Ni jih zaradi načrtne politike prve Janševe vlade 2004-08, ki so ji sledile tudi vse vlade po letu 2012, da je potrebno domač kapital uničiti, pač zato ker niso prave barve, lastništvo pa razdeliti med državo in tuje investitorje.

Na ta način se je oz. se še bo likvidiralo domače lastništvo nad pretežnim delom infrastrukture, bank in industrije (v roke zasebnih podjetij, ki pa so po večini vsa povezana s tujo državo, denimo Fraport ali Revoz), da bomo v lastni državi ponovno skrčeni spet le na vlogo potrošnikov in malih podjetnikov, odločevalcev pa ne več – podobno kot v času prve Jugoslavije, ko je bila industrija v rokah Angležev, banke v rokah Francozov in Nemcev, sodelovanje v politični oblasti pa omejeno po diktatu Srbov.

Seveda imamo še vedno vzvode državne oblasti, ki pa se lahko ob neodločujočem lastništvu in dejstvu, da je večina pristojnosti

regulacije prenesena na EU, zadovolji le z vlogo opazovalca.

Na resni levi opciji je torej, da najprej v javnosti dvigne raven zavesti o gospodarski katastrofi, ki se nam godi, in nato ponudi konkretne izhode, seveda ob upoštevanju keynesianske stroke, ki jo premoremo tudi doma, in za kar se ni treba obračati na tujino, kot je bilo sramotno Pahorjevo naročanje ekspertiz pri nemških kapitalistih, denimo glede prodaje slovenskih železnic drugim nemškim kapitalistom.

Kapitalizem tako kot vsak drug sistem ne deluje sam od sebe (v Smithovovo nevidno roko nihče, niti v anglosaškem svetu v resnici ne verjame, razen seveda naših liberalcev) in se za optimizacijo rezultatov vedno zanaša na politiko, da postavi kratko- in srednje-ročne cilje, ti pa razen v primeru izrednih razmer, ki mejijo na vprašane preživetja države, ne bi smeli vključevati popolne razprodaje državne lastnine.

Nekdanja ZL je na to sicer opozarjala, pri tem pa le nemočno gledala, kako oblast njihove proteste ignorira. Na levi opciji je torej, da napne vse sile, tudi z oviranjem zakonodajnega postopka, z vlaganjem referendumskih pobud in v skrajnem primeru z državljansko nepokorščino, da prepreči vsako nadaljnjo škodljivo odprodajo premoženja, nujnega za suvereno življenje države kamor gotovo spada največja banka in ključna infrastruktura (avtoceste, preostala letališča), skupaj z energetiko (elektrarne in Petrol) in telekomunikacijskimi storitvami (Telekom).

Navedeno premoženje bi lahko postalo izhodišče za ponoven prevzem vloge, ki jo naj igra država v dobro reguliranem, delujočem keynesianskem gospodarstvu, ki naj z ukrepi na področju bančne in pokojninske reforme in z aktivno politiko zagotovi pogoje za krepitev zasebnega kapitala, ki bo lahko deloval kot blažilec med slovensko državo in vdorom tujega kapitala na področja, ki so ključnega pomena za ekonomsko

suverenost. V nasprotnem primeru pa si res lahko obetamo počasen ekonomski propad slovenskega tako državnega kot zasebnega kapitalizma, ki bo rezultiral v formalno suvereni, praktično pa ekonomsko kolonializirani državi.

Pri tem ponavljam, da se je temu moč izogniti zgolj z reformo kapitalističnega gospodarskega sistema, ne z njegovim rušenjem, saj se je prav ta v svoji keynesianski različici izkazal za najbolj učinkovitega tako v povojnih desetletjih kot po zadnji veliki ekonomski krizi²⁶, na podlagi vseh navedenih razlogov. Pri tem pa je v Sloveniji še dodatna težava, da smo v zadnjih letih hkrati s spopadanjem z velikimi ekonomskimi pretresi načrtno rušili ekonomsko podstat naše države z odprodajo državnega premoženja na ključnih področjih, na katerem sloni vsaka gospodarsko suverena država. Na vprašanje, zakaj je pri nas to bolj izrazito kot pri domala vsakem drugem evropskem narodu, pa se žal ponuja bolj odgovor deficita nacionalne trdnosti kot pa kak striktno ekonomski odgovor.

Poleg vseh vsebinskih pa obstaja še povsem praktičen razlog, zakaj na levici ne bi smeli navijati za propad kapitalizma: tega namreč skoraj gotovo (vsaj v vzhodni Evropi) ne bi nadomestilo to, kar se danes povsem idealizirano imenuje "demokratski socializem", temveč prej korporatistični gospodarski sistem pod pokroviteljstvom avtoritarne politične oblasti, kar pa je od vseh možnih izidov naših trenutnih težav brez dvoma najbolj črn scenarij.

²⁶ O tem priča že kratka primerjava evropskega modela, po nemškem vzoru temelječega na nižanju izdatkov z restriktivno, skoraj fanatično anti-inflacijsko monetarno politiko; z ameriškim, baziranim na državni in zasebni potrošnji in z bolj prožno denarno politiko, kjer je seveda tudi ameriški FED pod, vsaj posrednim, nadzorom zvezne vlade, medtem ko se včasih zdi, da ECB vodi od Evro-območja in njegovih članic povsem ločeno politiko.

Zabloda št. 6: Pomanjkanje narodne zavesti

Desnica rada ponavlja, da imamo danes številne probleme, ker nismo tranzicije nikoli izpeljali do konca (kar v prevodu pomeni le to, da nismo uzakonili lustracije), v resnici pa je problem obraten: tranzicijo smo izpeljali še preveč temeljito, kar pa še ne pomeni, da se je tudi posrečila!

Ostankov enostrankarske oblasti več ni, planskega gospodarstva tudi ne, imamo svobodne volitve in nominalno delujoč gospodarski, upravni in sodni sistem, torej o diktaturi ne moremo govoriti, kot se povsem oportunistično priduša desnica. Problem pa je v tem, da smo hkrati z ukinitvijo avtoritarne oblasti in vzpostavitvijo suverene države ukinili tudi potrebo po državotvornem ravnanju na odgovornih funkcijah javnega življenja. Slepо prepričanje, da se kapitalizem in demokracija tako ali tako upravljata "kar sama od sebe" (mar ni bil ravno to problem s samoupravljanjem?), je vodilo do otopelosti glede nacionalnega vprašanja in bojazni pred očitki nacionalizma.

Le tako se je lahko zgodilo, da imamo ponovno na izbiro zgolj liberalno sredino, ki je brez vsake nacionalne zavesti, le v službi kapitala, in avtoritarno desnico, ki sledi isti logiki kapitala, le da ovita v narodno trobojnico kot slepilo za množice. Pri tem pa moramo opozoriti, da bi moral vsak narodno zaveden Slovenec svoje vezi z desnico nujno pretrgati najkasneje takrat, ko je J. Janša v njenem imenu vabil trojko, naj pride narediti red v slovenski politiki in gospodarstvu. Ne glede na razliko v svetovnem nazoru, bi se morali strinjati, da je bilo to nič manj kot dejanje ekonomske veleizdaje, ki bi moralo imeti za posledico izključitev iz političnega življenja že na ravni same stranke, a zaradi popolnega pomanjkanja demokracije na skrajnem desnem političnem polu, na to ne moremo računati.

Vprašane nacionalne zavesti seveda presega zgolj vprašanje ekonomske neodvisnosti, čeprav je spričo naših težav v zadnjem času to vprašanje najbolj aktualno.

Slovenci kot narod z lastno državnostjo se moramo pač otresti prepričanja, da je nacionalno vprašanje s tem za vse večne čase rešeno. Tudi glede temeljnih vrednot kot sta jezik in etnično ozemlje, mali narodi ne morejo biti nikoli povsem brez skrbi, zato se pripadniki majhnih narodov očitka nacionalizma ne bi smeli sramovati, saj je to edino potrebno in nujno. V primeru nove hladne (ali prave) vojne v Evropi si ni težko predstavljati, da bi kateri od večjih narodov spet odprl "slovensko vprašanje" in nanj ponudil svoj odgovor, seveda v našo škodo.

Že apatija, s katero je slovenska politika sprejela in prevzela škodljivo odločitev arbitražnega sodišča, na katero je tudi levica le megleno reagirala, kaže na popolno upehanost slovenskega vladajočega razreda do temeljev slovenske državnosti.

Odnos do problematike kot so jezik, domača umetnost, skrb za narodne manjšine in kulturno dediščino pa se v liberalnih glavah že povsem umakne v ezoteriko, za katero vsakokratna oblast nima nobenega posluha, levica v svoji napredni drži pa tudi skoraj ne.

Kadar pa se vprašanje nacionalnega že postavi v ospredje, je to navadno v obrambo kakih malomeščanskih liberalnih ciljev, denimo burna reakcija leve politike na predlog reforme visokega šolstva, ki bi omogočil izvedbo študijskih programov na naših univerzah v tujem jeziku. Za to histerijo se seveda ni skrivala ljubezen do jezika (domači slušatelji seveda niso otroci in vsi dobro obvladajo slovensko, brez tega pa jasno ne bi mogli privabiti tujih, kar je nujno za napredek domače znanosti), le ljubezen do svojih udobnih akademskih služb, ki kar naenkrat zahtevajo znanje še kakega jezika - ne pa kakega manj, kot bi si po reakciji kdo mislil.

Prav tako se od prosilcev za azil po določenem času zahteva znanje slovenščine, kar si v izrednih zgodovinskih okoliščinah bega milijonov iz od vojne uničenega Bližnjega vzhoda zelo težko predstavljamo. Namesto da bi vlada sprejela politiko, ki bi bila hkrati previdna glede varnosti in pametna glede pridobitve kvalificirane delovne sile, ki je pri nas tako primanjkuje, se je državo raje odločila obdati z žico, tudi pri tistih prišlekih, ki so si želeli ostati in se integrirati pa našla vsak (seveda domoljuben) izgovor, zakaj to ne gre.

Država in njeni državljani bodo ostali majhni in nesamozavestni dokler bodo svoje slovenstvo branili kot trdnjavo, namesto da bi jo odprli vsem, ki si resnično želijo postati del državnega telesa, k čemur spada tudi obvladanje jezika v primernem času in sprejetje ustavnega reda. Posebno kvalificirane delavce bi morali aktivno privabljeti in jih vključiti v našo družbo, ki bo s tem bogatejša in strpnejša, z upiranjem spremembam pa se bo slej ko prej morala utopiti v tujem morju, bodisi germanskem bodisi vzhodnem.

To pa seveda lahko dosežemo le tako, da smo sami v sebe prepričani, sicer tudi od drugih ne moremo terjati spoštovanja. K temu spada, da nacionalno striktno postavimo pred interesno (poslovne, strankarske, ideološke idr. interese), česar tudi levica doslej ni bila zmožna. Kot že večkrat v zgodovini je zapadla pod vtis, da je internacionalizem edina rešitev trenutnih socialnih težav, pri čemer napredna gibanja v drugih državah istega pogleda seveda ne delijo, prav tako kot je Siriza svojo združeno evropsko fronto proti nemškemu kapitalu opustila takoj, ko je prišla na oblast.

Slovenci ne bomo nikoli paradirali z zastavami v rokah ali se trkali po prsih pred tujci (le v športu, kar pa je očitno le ventil neke sicer neizražene potrebe), s čimer ni nič narobe. Agresivnega nacionalizma nikomur ne priporočam, le tiho,

samozavestno (prosto po P. Vorancu) *narodno zavzetost*, ki nam je tako kritično manjka, v tem času še bolj kot kdaj prej. Obenem pa se je treba otresti pričakovanja, da bo na naše interese pazil kdo drug (socialistična internacionala, Evropska unija, arbitražno sodišče), saj je tudi uspešnost v zunanjih odnosih odvisna od tega, kakšen vtis daje celokupno delovanje državnih institucij, te pa pri nas kažejo kaj žalostno sliko nacionalne zavesti.

Narodna nezrelost politike se tako lepo odrazi ne le v (1) gospodarstvu – kako bo namreč možna suverena politika, ko bo enkrat večina medijev in vzvodov ekonomske oblasti v tujih rokah, si je težko predstavljati, temveč tudi (2) v upravi in v sodstvu, kjer imamo primere, ko naša sodišča priznavajo milijonske odškodnine tujih sodišč proti našim državljanom in to ob dokazani nezakonnosti postopka²⁷ ali pa potomcem medvojnih kvizlingov vračajo obsežna posestva²⁸, ker so pač sodniki kot vsi drugi uradniki naučeni, da se tujcu ne oporeka; in (3) v diplomaciji, ki je že skoraj dve desetletji brez koherentne strategije, medtem pa se pomika od poraza do poraza: nasledstva ADP, arbitraže, neuspeh kandidature za sedež v VS OZN v konkurenci z vzhodnoazijsko diktaturo.

Ena od nalog slovenske levice bo torej tudi ta, da vprašanje nacionalnega spet vrne v ospredje slovenske politike, a ne v folklornem domačijem slogu sredine in tudi ne v agresivni, ksenofobni obliki skrajne desnice. Za to tudi ni potrebna nekakšna preobrazba slovenskega človeka, h kateri je pozivala OF, saj bi to terjalo diktatorske metode, le pokončnost, da se slovenska bit naše države ohrani, tudi če se demografske in druge okoliščine v bodoče bistveno spremenijo. To pa se bo doseglo, če bo imela taka politika zaslombo v stabilni napredni stranki, ki bo bodisi na oblasti bodisi v opoziciji občutljiva za

²⁷ Delo (2017) Kirurg Dolenc trdi, da so mu tožbo vročili z zvijačo, 30.6.2017.

²⁸ Delo (2015) Bo Harnerjeva dedinja vendarle dobila odškodnino za zaplenjeno premoženje?, 3.10.2015.

vprašanje nacionalnega, ki ga ne bo dovolila spustiti z dnevnega reda slovenske politike.

Zabloda št. 7: Naslanjanje na Vzhod

Ne glede na vprašanje obrambe nacionalnih interesov, je logično, da se stranke združujejo s svojimi čezmejnimi somišljeniki in da svojemu volilnemu telesu katero od drugih držav tudi postavijo za zgled.

Po opitosti od dolgo pričakovane samostojnosti in razočaranja, ki je temu sledilo, so primerjave s Švico ali Skandinavijo danes deležne prej posmeha kot pa posluha. Ko je ob trenutni krizi tudi Evropa izgubila svoj prvotni pozitivni naboj pri Slovencih, avtoritarna desnica pa se čedalje bolj obrača k enako avtoritarnim vzhodnoevropskim režimom na Poljskem in na Madžarskem²⁹ ter k čedalje bolj nestabilnim, a hiper-militariziranim ZDA, se je levica, predvsem parlamentarna "Levica", po nekaj generacijah spet znašla v vlogi učenke Rusije. Tisti na levici, ki postavljamo vprašanje demokracije in nacije pred ideologijo, smo lahko nad tem globoko razočarani in zgroženi.

Po svoje je tak razvoj dogodkov razumljiv. Levica, razočarana nad domačo politično elito, ki je dopustila, da se pri nas razpasejo najslabše navade ordoliberalizma, pomešane z domačim amaterizmom in osebnimi zvezami, se je tako odvrnila od kapitalističnega zahoda in tako kot v času hladne vojne našla zaklon pri Rusiji, ki se z mešanico divjega državnega in zasebnega kapitalizma vrača v najbolj mračne čase totalitarnega

²⁹ O tem jasno priča podpora, ki jo je izrekel slovenski desnici madžarski premier V. Orbán na nedavnem kongresu SDS. Delo (2017) Janša prevzema osmi mandat na čelu SDS, 20.502017.

stalinizma. Po tem, ko je ruska oblast odstranila vse centre opozicije tako v politiki kot v civilni družbi in se podala na več osvajalnih vojaških pohodov v svoji soseščini, se zdaj čuti dovolj močno, da z (za zdaj) neagresivnimi metodami vpliva tudi na politiko v zahodnih demokratičnih državah, kamor spadamo tudi mi, naj je to levici všeč ali ne.

Levica v mnogih evropskih državah, žal tudi velik del naše, tako na obe očesi miži ob naraščajoči ruski vojaški agresiji in nič manj vulgarni propagandi, ki jo sistematično širi po zahodnih državah, preko socialnih omrežij pa vse do osebnih stikov, vse z namenom vplivati na volitve in destabilizirati politične sisteme teh držav. Kot vidimo v zadnjem času, jim je to s pomočjo kiber-terorizma uspelo celo na predsedniških volitvah v ZDA, zato se lahko le slepimo, da jim kaj takega ne bi uspelo tudi v manjših in manj odpornih evropskih državah, tudi s pomočjo iliberalnih zaveznic, ki jih je Moskva našla v čedalje bolj avtoritarnih Srbiji, Slovaški, Madžarski in Poljski.

Čas je, da se levica strezni in končno sprejme, da je nujna logična posledica odločitve za demokratičen notranji ustroj države povezava, politična in obrambna, z drugimi demokracijami zahodnega sveta, kar je zlasti pomembno ob globalnem trendu pridobivanja moči avtoritarnih, nedemokratičnih gibanj v naši vzhodni soseščini.

Če želi Slovenija, tudi s pomočjo predlogov, načrtanih v tej razpravi, izgraditi svoje demokratične institucije in se ustaliti s trezno, samozavestno in ne-histerično politiko doma in navzven, je edina pot, da se združi z drugimi demokracijami in odbije vsak poskus obnovitve avtoritarnih sil, te pa so v tem delu sveta našle zaslombo prav v Putinovi Rusiji.

Medtem ko se argumenti apologetov ruskega vmešavanja in argumenti demokratične levice, ki jo zagovarjam, v določenem delu gotovo prekrivajo, zlasti glede nasprotovanja vulgarnemu

ekonomskemu liberalizmu, ne smemo spustiti izpred oči, da hoja po ruski poti vselej vodi v diktaturo, militarizem in okrnitev osebne svobode posameznika, kar nam je že iz lastne zgodovine dovolj znano.

Od vseh izzivov slovenske levice je prav zavrnitev take poti morda najbolj nujen in neposreden. V primeru, da tudi nova slovenska levica podleže isti zablodi kot "Levica," ki časti vsakega diktatorja od Madura do Putina, namreč ostane le malo upanja, da bi se lahko notranje demokratično organizirala in zastopala naše nacionalne interese, ko pa očitno sprejema namige, če že ne navodil iz tujine.

Po celi Evropi doživlja liberalna sredina, diskreditirana po skoraj desetletju krize in izžemanja najobčutljivejših, volilni polom za polomom³⁰, kar je očitno tudi usoda naših zmedenih reformatorjev iz vrst SMC. Volilci, ki jim je na izbiro ali avtoritarna desnica ali pa levica, ki je zgolj ekspozitura tujih interesov, se tako vedno odločijo za desnico, ker ta vsaj izgleda kot "naša", levica pa ves potencial vrže skozi okno zaradi taktičnega sodelovanja s trenutno močno silo v soseščini, s katero pa razen nekaj naključnih stičnih točk demokratično gibanje ne more imeti nič skupnega.

Tudi slovenska levica bi se morala ovesti, da jo pretesen objem Moskve lahko zadavi, če ne kratkoročno na volitvah, pa dolgoročno prav gotovo – in to veliko bolj dobesedno.

Obžalujem, da je temu trendu zapadla tudi levičarska stranka, ki se je po izbruhu finančne krize prva pri nas postavila na pozicije, s katere bi se morala v prihodnje formirati velika napredna koalicija, ZL-DSD. Poziv k umiku sankcij in k odpoklicu vojakov, ki smo jih v okviru NATA napotili v baltske države, je torej

³⁰ Uspeh E. Macrona v Franciji vsi resni opazovalci pripisujejo izključno kolapsu podpore desničarskemu kandidatu F. Fillonu zaradi osebnega škandala, kar skoraj gotovo ne bo imelo dolgoročnih posledic na razporeditev moči v Evropi. O dejanskem položaju bolj nazorno priča obrobni položaj liberalcev v V. Britaniji, Nemčiji in Italiji.

najmanj zgrešen, če ne že naravnost škodljiv.

Upati je, da bo taka politika, skupaj z nekaterimi drugimi, ki sem jih izpostavil, odpadla, ko bo enkrat začela delovati široka, iskreno napredna slovenska leva stranka, s tem pa tudi meglice in nejasnosti, ki pogosto spremljajo delo na robu etablirane politike –in s sovražno nastrojeno konkurenco s strani ljudi, ki bi si morali biti med sabo somišljeniki, ne sovražniki. Ko bo tako napredno gibanje enkrat zadihalo s polnimi pljuči, bodo odpadle potrebe po iskanju zaveznikov, kjer jih ni; politika, ki ustreza času in prostoru, v katerem nastaja, pa se bo oblikovala v demokratičnem diskurzu tako znotraj stranke kot z okolico, od katere se nikakor ne sme ograditi kot je to "uspelo" skupini okrog uzurpatorjev iz IDS. K temu cilju moramo v naslednjih nekaj letih zastaviti vse napore.

Namesto zaključka, kjer bi ponavljal ključne ugotovitve razprave, naj se v imenu zastavljenega cilja le vprašam: Kako naprej? -- da ne rečem: Kaj storiti?

Vsekakor je na prvem mestu trojni princip delovanja leve v bodoče: notranja demokracija, organizacijska enotnost in kompetentnost. Prav teh temeljev slovenski levici vse od osamosvojitve naprej kritično manjka, kar se je še bolj pokazalo od leta 2014 naprej, ko se je že zdelo, da bomo dobili prvo enotno resnično levičarsko stranko z mestom na državnem političnem odru, namesto tega pa je bil napredni del volilnega telesa grdo izigran in se po treh letih tako spet znašel na izhodišču.

Po agoniji z neuspešno združitvijo in nenavadnimi dogodki znotraj vodilne skupine, ki se je poslužila protipravnega in neetičnega načina reševanja znotrajstrankarskega in

znotrajkoalicijskega konflikta, smo v letošnjem letu res dobili enotno levičarsko stranko, ki pa ni ne demokratična ne kompetentna.

Ker zблиžanje stališč z avtoritarnim vodstvom "Levice," ki mu za kaj takega tudi manjka demokratične legitimnosti, najbrž ne bo mogoče, je nujno zastavljene cilje uresničiti v kakem drugem institucionalnem okviru.

Glede na to, da po vseh teh letih družbene in strankarske krize vlada precejšnja utrujenost od velikih političnih projektov, ni zanesljivo, da se bo lahko ustanovilo široko levo gibanje, ki bo tako sposobno za politični boj na državni ravni kot tudi dovolj enovito, da se ne bo razbilo na prvih čereh.

Z ozirom na to, bi lahko vse zastavljene cilje dosegli tudi s priključitvijo kaki od obstoječih strank, ki bi jo prepričali v potrebo po sprejetju levičarske platforme. V namen preseganja pregovornega frakcionaštva na levici, bi morali pri tem opustiti zadrego pred sodelovanjem s tistimi, ki so se v preteklosti že pregrešili zoper napredno, narodno zavedno politično misel. Po drugi strani pa bi bil tak scenarij glede na rigidnost etabliranih strank, da ne omenjamo njihove neobstoynosti, težko izvedljiv.

Kot najboljša opcija se zato ponuja možnost ustanovitve nove, iskreno napredne politične sile v Sloveniji, ki naj gradi na neizmerni energiji in pričakovanju prvotne Združene levice iz leta 2014, njen program pa v pričakovanju volitev dopolni predvsem na področju gospodarstva in suverenosti države, k čemur naj nova stranka pristopi z vso vitalnostjo in drznostjo, ki je slovenski politiki tako primanjkuje. Temu želi biti v pomoč tudi pričujoča razprava.

Kakšne posledice bo utrpela levica, in posledično celoten slovenski politični prostor, v primeru, da do tega ne pride, sem že nakazal, česar v izogib pretiranemu črnogledju ne ponavljam.

Brez najmanjšega dvoma pa lahko zapišem, da je najslabša možna izbira opustitev dela, ki smo ga po dolgem mrku pred nekaj leti obudili na napredni levici, saj bo politika in z njo družba v dogledni prihodnosti gotovo manj demokratična in manj napredna kot si jo želimo.

Luka Vlaović (1988) je pravnik, odvetniški kandidat, avtor publicistike in leposlovja. Od leta 2016 član ZL-DSD.

Zablode slovenske levice

© Luka Vlaović 2017

luka.vlaovic@gmail.com

Vse pravice pridržane.